

Betegtoló-kocsik
az utcán és szobában való használatra. — Képes katalógus ingyen.
Keleti J. Bpest, Koronaherceg-ut. 47.

BŐRSZÉKIPAR.
KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyben. — Ebédlesek, irodafotelek valódi bőrrel, ülőbutor-állványok kárpitozásra. — Székáthalakítások.

Feltűnést keltenek
TITANIA györszögmosogépek
az előbbihez képest 1/3 idő alatt
Egy gyermek mossa vele
a ruhát hófehérre.
Minden gépet próbára 55 koronától feljebb.
Képviselek keresetnek. — Bizonyítványok, prospektusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSÉPTŐ SZER

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vörsegyének és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.
Külföldi 5000-nél több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben a K 2.60, egész literes üvegekben a K 4.80.

ÉKSZEREK, EZÜSTNEMŰEK,
gyári áron egyházi szerek, órák, angol francia és china-ezüst dísz tárgyak, a legújabb angol rendszer szerint részletfizetésre
Sárga János ékszergyártó Kolozsvárt.
Képes nagy árjegyzék ingyen.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER természetes égyényes
SÁVANYÚ VÍZ.

Jövedelmező HOMOK — ARANY Csekély befektetés.
ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erőüzemre berendezett gépekkel elismert elsőrendű betonfalazótégél, cementfödélcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártására fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. száma jegyzék ingyen.
Levelezés magyar nyelven.

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

GRAND PRIX
PARIS 1900
ST. LOUIS 1904
PIANOS, HARMONIUM
"SCHIEDMAYER"
PIANOFORTEFABRIK
vörm. J. & P. SCHIEDMAYER
K.u.K. Hoflieferanten
STUTTGART
Neckarstr. 12.

Egyedüli képviselő Magyarországon részére:
Chmel J. és Fia Budapest, Gizella-tér.

Sporteszköz, háló- és kötélgyártó ipartelep.
Tennis- és tornatermek
teljes berendezéssel.
Támlások, függő, turista-zsák, lóháló, tekejáték, kerti butor, ponyva, zsák és zsinag legelősebb beszerzési forrása:
Seffer Antal
Budapest, Károly-utca, boltz. 12.
Központi városi épület.
Képes árjegyzék kérésre ingyen.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
"STELLA"-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színe adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerárakban,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca 12445

Akar-e szép lenni?
Akkor ne használjon mást, mint a legjobbnak általában elismert

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot,
a melytől rózsás, üde, selymes arczsbort nyer, eltünteti a ráncokat, szeplőt, májfoltot, pattanásokat, stb.
Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló háztartási torok-, szemnyilvánítás, izadás és szájból ellen. A fogak fehéritése és épségtartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális háztartási gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkiismeretét ajánljuk.
— Egy doboz ára 30 és 75 fillér. —
Rogátsy-féle borax-erem 1 K, borax-szappan 80 f, borax-powder 1 K 20 f, borax-fogkrém 50 fillér.
ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája,
Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Előpatak
gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese, hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj- és lép-hajknál, köszvény és csúszná, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fellépő betegségénél. A nagyvíri előpatak gyógyvizet orvosi javaslat szerint ivási és székletkezelésre és itatásra kisgyermekgyógykezeléssel (meleg és hidegfürdők, vizgyógyimézi kezelés, massage, svédorna, diétikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat. Fürdő-ideje: május 15-től szeptember 15-ig. Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állomás-olcsó kocsiközlekedés van. Lakas, ellátás olcsó és világszerű. Az elő- és utóidejében (május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szept. 15-ig) a gyógy- és zenéjének fele éjszandó, lakások 30%-os-ellátás is sokallat olcsóbb. Az előpatak ásványvíz, mely a szén-savdús, égyényes vizes között első helyet foglal el, mint gyógyveszköz, hánál is használható és üdítő, kellemes ital tisztán vagy borral vegyítve, nagy kedveltségnek örvend. Iuhon és a külföldön évenként egy millió palacknál több kerül forgalomba. Széküldési hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság. 12192

26. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, JUNIUS 28.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre — 16 korona.
Félévre — 8 korona.
Negyedévre — 4 korona.

A "Világkronika"-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A RÓZSA- ÉS PELARGONIUM-KIÁLLÍTÁSBÓL.

JUNIUS havában rendezni virágkiállítást, kockázatos vállalkozás. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület mégis most, a június 17—21-iki időközben rendezett a városligeti nagy iparsarnokban rózs- és pelargoniumkiállítást. Merész vállalkozás, de az ügy, a virágok szeretete leküzdötte az akadályokat és június 17-én izlésesen, gondnal rendezett virágkiállításban gyönyörködhetett az a közönség, a mely a kánikulai forróságban ki mert menni a messze fekvő kiállítási csarnokba.

Ez a hőség meglátszott a kiállításon is: még a tropusi hőséghez szokott erős szervezetű pálmák is megéreztek hatását. Bizony, nem kis feladat volt ilyen időben szépségében megőrizni a virágok királynéját, a rózsát és a magyar nép kedvelt virágát, a muskátit. A rózsza a hirtelen időváltozás miatt sokat szenvedett és egyáltalán a rózsatermés az idén nem sikerült: a nagy hősegtől nem tudott kifejlődni. A kiállításon mégis ötezer rózsában gyönyörködhetett a látogató közönség. Mintegy tíz kiállító küldte be ezeket az ország több részéből. A legtöbb Szegedről való volt, a mely város a rózsatermesztésben a vezérszerepet kezdi magához ragadni és tömeges tenyésztéssel a külföldi rózsának is versenyt támaszt. A messzi földről érkezett levágott rózsza a nagy hőségben természetesen nem sokáig maradt épségben s a kiállítás harmadnapján már csak összeaszott, száradt rózsamúmiák jeleztek, hogy itt szép rózsák is voltak. Nagy érdemet szerzett ezért magának Adler Lajosné svábhgyri kertésze azzal, hogy a kiállítás bezártáig szép rózsákkal újította föl kiállítási csoportját, s Huszár György cserepes rózsái is a kiállítás utolsó napjain állottak legzebb díszükben.

A kiállításon háromszáznál több rózsafajt mutatott be a kiállító, s volt olyan, a ki egymaga kétszáz fajtát mutatott be, mint p. o. Teleki Tibor gyömrői kertésze, a Kertészeti Tanintézet, Sándor János szegedi kertész, és Kardos Árpád, a ki 120 fajta rózsával törekedett a kiállítás rózsagyűjteményét gazdagítani. Ezekről a rózsákról érdemes följegyezni azt, hogy június hó 6-ika óta voltak a hűtőházakban konzerválva. A nemzetközi rózsafajtákkal versenyre keltek a hazai eredeti rózsaujdonságok, a melyek szintén szép számmal

ORCHIDEA-GYŰJTEMÉNY A BUDAI VÁRKERTBŐL.

A RÓZSA- ÉS PELARGONIUM-KIÁLLÍTÁSBÓL.

ERKÉLYEK DISZÍTÉSÉRE VALÓ ÁLLVÁNYOK.

A RÓZSA- ÉS PELARGONIUM-KIÁLLÍTÁSBÓL.

rülnének, bizonyára általános elismerésben részesülnének. Ebben a csoportban feltűnőek voltak a *Rosa Wichuraiana* és a *Celine Forestier*, valamint a Soleil D'or keresztezéséből előállott újdonságok és a *Rosa rugosa* hybridjei, a melyek között több figyelemreméltó példány volt. Egy másik magyar birtokos Boldváról, Szathmáry Király Pál szintén valami harmincz fajta újdonságot mutatott be, a melyek közül a leg szebbek voltak a hét Gyurkovics lányról elnevezett változatok. Valamennyiben a mostanában annyira kedvelt *Crimson Rambler* kúszó róza vére csergedez. A Gyurkovics leányok is kaptak egy első díjat: aranyérmét. Egy mezőberényi birtokos, Piltz Ádám, *«Emma emléke»* rózsaujdonságával nyert el szép díjat. A mint látható, nálunk rózsaujdonságok előállításával csakis magánkertészek foglalkoznak, kereskedelmi kertészeknek a hosszadalmas, időtrábló és háladátlatlan munkához nincsen sem idejük, sem anyagi erejük, náluk a fő a jól bevált fajták szaporítása.

A kiállítás másik különleges növénye a pelargonium volt. Ebből is nagyon sok szépet mutattak be. A budapesti m. kir. kertészeti tanintézet kiválóan szép pelargonium gyűjteményén és Ó Felsége budai várkertjének pelargonium fajtáin kívül is elismeréssel kell adoznunk az összes kiállítóknak, a kik ebből a növényből valóban szépet produkáltak. Egyik-másik különösen kivált. Babág Ferencz gyűjteménye, gróf Teleki Tibor gyömrői kertészete, Szeged városi főkertészenek törpe fajtái elismerésre méltóan szépek voltak, s nemcsak jó kultúrájuk, de fajtaszépségük is figyelemre méltó.

A többi kiállító, a ki nem csoportokban, hanem erkély- és ablakdiszítésre használta föl a pelargonium-anyagát, a kipróbált jó fajták mellett újdonságokat is mutatott be izléses alkalmazásban. Kolozsvár ezen a kiállításon is, — mint a tavalyi őszi kiállításon, — szintén szép gyűjteménnyel volt képviselve. Ennek a pelargonium-gyűjteménynek az a különleges főérdeme, hogy mind magyar eredetű, hazai szülött és jó magyar nevű pelargonium-újdonságokból állott, a melyek három első aranydíjat és négy ezüstdíjat vittek el. *Vak Botyán, Széchy Mária, Kardos Árpád, Kosuth Ferencz, Fedák Sári, Csáky Krisztina, Aranydom, Magyar György, Irénke, Jávorka, Lorántffy Zsuzsanna, Klotild főhercegnő* pelargoniumok az első díjakat vitték el. A többi mintegy 30 fajta újdonság erősen vetekedett a többi újdonság-díjakért. Griger György klinikai kertész méltó elismerés illeti azért a fárasztó munkáért, a melyet ez újdonságok előállításával kiérdemelt, annál is inkább, mert újdonságai között igen sok a hosszú, tartós életű fajta, a mely piaczképes és egyik-másik már a külföldön is kezd hódítani.

A kiállításnak célja volt az erkély- és ablakdiszítések megkedveltetése. Ezért külön díjakat is tűzött ki a virágos erkélyek és ablakok bemutatására. Ezzel egészen új anyagot igyekezett az egyesület a kiállításba bevinni és tényleg egy kis lendületet is adott vele a virágkultusznak Budapesten, mert noha kertészeink nem fogták föl teljes mértékben ennek az újításnak fontosságát, mégis figyelemreméltót produkáltak, bár nagyon egyoldalúan foglalkoztak a tárggyal. Azt vártuk volna, hogy be fogják mutatni mindazokat az erkély- és ablakvirágdiszítéseket, a melyek az egész évre alkalmasak, de e helyett csak a nyári és őszi időnyre való diszítéseket mutatták be és ezeket is egyoldalúan, néhány fő növényből állították össze. Azt el kell ismerni, hogy a mi ki volt állítva, mind célszerű és különösen Budapest viszonyaihoz alkalmas volt. Az egyesületnek ezt az első kísérletét tehát sikerültnek mondhatjuk, s remélhetőleg a második már fényesebb és többoldalú is lesz. Az erkély- és ablakdiszítések mellett újdonságokba ment a kiállításon a szobrázatnak bevonása is a kertművészet keretében. Több ízben tett az egyesület e tekintetben már kísérletet, így a fényesen sikerült nemzetközi kiállítás alkalmával is, de ezek a kísérletek nem jártak eredményrel. Az idei kiállítás e tekintetben haladást jelez, mert két fiatal szobrász a kertekbe alkalmazható igen csinos műveket állított ki, a melyeket a kertészek virágokkal beültetve az egyes csoportokban alkalmaztak. Ezzel is változatossá tették a kiállítást.

A róza és pelargonium egymagában nem lett volna elegendő anyag egy kiállítás kecses rendezéséhez, miért is a keret megalkotásához a nagy díszítő növényeket is föl kellett venni, olyan virágos növényekkel, a melyek az előrehaladt időben rendelkezésre állottak. A *Hortensid* tömegesen és igen szép kultúrában szállították ki, egyik-másik szinte óriási példányokat hozott a kiállításra. A kiállítás sikeréhez e növény mellett nagyban járult Ó Felsége budai várkertészete, a margitszigeti kertészet, a Kertészeti Tanintézet, Szabó Ferencz és Vogl Károly díszítő növényeivel. A királyi várkert hatalmas pálmái mellett különösen egy Orchidea-gyűjtemény tűnt ki pompás *Cattleya Mossiae* példányaival, a melyek ritka szép virágokkal ékeskedtek. A kiállítás izléses berendezése Ráde Károly kertészeti tanintézetű főkertész főérdeme. —d.

ARATÁS.

Aratnak. A csillámú kasza peng. Vig aratok ajkán csendül a nóta; Dalukra szépen sorba dől a rend: A munka ég serényen hajnal óta.

Hull, hull az élet éles kasza-élen; Száz kaszás vágja. Nyomukban pedig Fölgöyrt szoknyás lányok játszi kevélyen, Ringó csipővel a markot szedik.

Kivillog a napbarnított bőr
A tapadó, a könnyű gyolcsruhából.
A test a rekkenőben égve föl
S verejtékgöngye a kalásza ráhull.
Munkával így imáz a földi-ember
S imája törve föl az égbe ér;
A földbe szórt mag megfizet ezerral
S dús az áldás, az élet: a kenyér.

Itt még hullámszik zölden, mint a tó
S menekvő pitypalaty sír sűrűjébe'.
Emitt a lankás már aranyt adó
S pereg a szeme. Ott köve a kéve.
Amott kerestek állnak már rakáson
A völgybe simuló domboldalon...
Elnézem... Hej, mi az én aratásom...
Marék kalász: pergő rimem, dalom.

Aratni jött tán lelkem ide, — nem;
Mit letarolt az éles életsarló,
Napi robot után pihentetem.
Nincs daltermés, kopár a szürös tarló.
... Felhők hósejnyét a túl lebukó nap
Véres rongyokká tépve hagyja itt.
S az éjben összekotrom mutatónak
Lelkem sovány, elszórt kalászeit.

Harasztly Lajos.

VÉN DIÁK ÜDVÖZLETE.

Zilahra menjen ez a félig-síró,
Félig-vidor ének.
Vén, kóbor diák küldi könnyek között
Az ősi Schola fő-magisterének.

Az ősi Schola már meg is ifjodott
Gyönyörűn azóta.
Csak minket csókolt öregre az idő,
Távolság, küzdelem, eszme, bor és nóta.

Páris rikolt rám, míg e verset szövöm,
Én, régi diákok.
Én jó mesterem, jó görög tanítóm,
Ma is átok még az ő görög átok.

Homérosz s felhős görög tragédiák
Vágnak a szívembe.
Te beszélsz és mi, nebulók, hallgatunk.
Istenem, istenek, mintha csak ma lenne.

Pedig Homérosz kék ege beborult.
Istenek és hősök
Hallnak azóta szívemből szüntelen,
Hogy az élettel küzdök, kergetőzők.

Anér, — és andrész a genitivusa,
Én jó, bölcs tanárom?
Beh elfeledtem görögül s férfúll,
Már csak a sorsot, a végzetet várom.

Arcomon ma is áldott tekintetét
Szemeidnek érzem.
Mennyit biztattál és az élet-öröm
Nem jön el hozzám, nem jön mégsem, mégsem.

Hogy szép az élet, te mondtad szüntelen
S hogy higgyük: akartad.
S míg játszadoztak rajta bús mosolyok,
Erőt és hitet prédikált az ajkad.

Te béráltál meg, kis, vidéki lapod,
Hogy póta lettem.
Múltak az évek s én, verselő diák,
Öreg mesterem, hozzád-öregedtem.

Te állsz előttem, ha már-már nem birom,
Mint az élet túsza,
Szép bölcs fejjeddel, mely hogyha akarod,
Vagy nem akarod, meg lesz koszorúzva.

Úgy ér az ünnep: állasz lombtalanul.
Vig aratok ajkán csendül a nóta;
Letépte a sors, a czudar és görög.
Ugy-e hinni kell a mithosz-világnak?

És úgy állok én, mint te: lombtalanul
S még emlékem sincsen.
Másokért élünk, mi mindig csak adunk:
Így rendelte el ezt a Végzet-Isten.

Nem baj: zöldelnek a zilahi hegyek,
Vidám pince-katlan
Egy csöpp örömet, egy kicsi feledést
Ad annak, kihez a sors irgalmatlan.

Es mégis-mégis koszorus fejedet
Im most sokan áldják.
Es mégis-mégis, ha nem is öiörmest,
Szép megkísértnei az élet talányát.

Es mégis-mégis, magam is itt yagyk
Ünnep-kocsit tolni
S én jó mesterem, szeretném a kezéd
Áldva-átkozva, sirva megcsókolni.

(Páris.)

Ady Endre.

FELEBREDT ÉRZÉS.

Elbeszélés.

Irta M. Hrabovszky Julia.

Egy ragyogó, meleg júniusi délutánon feltűnően szép, nagyon fess asszony ült egy elegáns, de már nem egészen fiatal úr társaságában a zugligeti villamoson. A nő öltözékét meglátszott, hogy nem budapesti. Fehér himzett ruhájának szabása, szalmakalapjának formája, a térdein fekvő selyem köpeny elűtött a budapesti sablontól. És hogy ez a nő idegenből jött, arra vallott a nagy érdeklődés is, a melylyel az utcákat nézte, bár azok e délutáni órában porosak, melegek és kevésbé érdekesek voltak.

Sajátoszerű érzéseket kelt bennünk — mondta a nő kisérlőjéhez — mikor annyi év után látunk viszont egy helyet, a hol azelőtt éltünk.

Hány éve nem járt Budapesten? — Hét éve lesz — felelte a nő rövid gondolkodás után.

Es ki tudta állni, nem vágyott ide? — kérdezte a férfi érdeklődéssel.

Nem volt nehéz — felelte a nő — külföldön elég kárpótlást találtam, ha pedig elfogott a honvágy, hazamentem az én igazi otthonomba, a megyénkbe, ott nem kellett tartanom attól, hogy azzal a gyűlölt arccal találkozzim fogok.

Budapesten is könnyen elkerülhetik egymást az emberek — felelte a férfi. — Vannak ismerőseim, a kik itt élnek és sokszor évekig nem látom őket.

Vannak ellenben csudás véletlenek — felelte a nő — a melyek épen azzal hoznak össze, a kit elkerülni akarunk. Különben most már mindegy! — felelte, daczosan vetve fel a fejét — most már egy esetleges találkozásról sem félnék — folytatta gyöngéd pillantást vetve a férjára — mióta van, a ki megvédelmezzem!

Édes — sügta a szép asszony kisérlője fellángoló szemmel, szerelmesen és egy pillanatra összekapcsolódott a tekintetük.

A villamos e közben a Margit-hídon járt és most megállt a szigeti állomáson.

Minő gyönyörű a sziget, nézze! — szólt az asszony újra és a júniusi napsugárban smaragdözden csillogó szigetre mutatott. — Mindig nagyon szerettem a szigetet... sok kedves időt töltöttem ott.

Azt hittem, a Svábhegyen volt a nyaralójuk?

A családi villa csakugyan ott volt, csak hogy az első években, mikor férjhez mentem, mi a szigeten nyaraltunk. A Svábhegyen, hála Istennek! csak egy nyarat töltöttem, az utolsót... Bár soha se is tettem volna be oda a lábamat! Van fogalma arról, mi az, az ilyen családi villa? A hol egy fedél alatt lakik após, anyós, sógornók, fiatal pár, egy csomó egészen különböző, össze nem illő ember, a kik reggeltől estig egymásra vannak utalva, lesik egymásnak a mozdulatát? Félmagyarázzák az ember minden szavát, legártatlanabb gesztusát is... Pokol az ilyen ház barátom, pokol! El kellett menekülnöm onnan minden áron!

A szép nő ajkairól könnyen folyt a szó. A hangja csengő volt és behízog, a szeme pillantása édes. Bármint mondtott volna is, szívesen elhitte volna neki az ember, annyi behálózó szeretetreméltóság, lebilincselő varázs sugárzott ki egész lényéből.

Oh! édes barátom — folytatta lágyan, halkan — maga nem is álmodja, minő kálváriát kellett megjárnom... egyszerűen majd elmondom. Elmondok mindent és akkor meg fogja érteni egészen, hogy másként nem cselekedhettem és csak kényszerből, vérző szívvel tettem azt, a miért annyira balul ítétek meg sokan... talán maga is szívtelennek gondolt, mert örökre lemondtam...

Ne igazassa magát édes — sügta a férfi — nekem semmit sem kell elmondania, én a nélkül is megérték mindent. Tudom, hogy az a férfi nem illet magához, a családjá rosz akarattal, gonoszszívű volt, üldözte, és maga kényszerülve volt mindenbe beleegyezni. De ne gondoljunk reájuk. Törölje ki emlékéből a multat egészen és gondoljon csupán a jövőre: az a miénk!

A miénk! — felelte az asszony, olyan pillantást vetve a férjára, hogy azt hőség futotta el.

Zavartalanul beszélgethettek, mert a két ülés előttük üres volt, de a Szentatérén egy hölgy — nyilván nevelőnő — szállt fel két kis leánynyal és a leánykák oda telepedtek az érdekes párral szemben. Enni való, körülbelül 10—12 éves gyermekek voltak. Az egyik szőke, a másik barna, de egyformán élénkek, virgőczek, mintha csak kénese folyt volna az ereikben. Gyermekek módra azonnal összesügtak-bügtak, mustrálták a nagyon szép és nagyon elegáns asszonyt, a ki nagy hatást látszott tenni reájuk.

Szép! — sügta a kis barna.

A szőke igenlőleg bólintott a fejével, aztán kérkedve mondta:

De az én mamám is van ilyen!

Ő is szép — felelte a kis barna jóváhagyólag, — de nem ilyen nagyon, ő barna!

Es aztán?

A szőkek szebbek.

Hiszzen te is barna vagy!

Jobb szeretnék szőke lenni!

Az nem olyan nehéz, meg kell mosnod valami szerral a hajadat és szőke leszel! Ella néni is barna volt és most szőke... szőke...

Az én mamám azt nem engedné! De neked jó, te szőke vagy!

A szőke kis leány elnevette magát.

Jaj de csacsi vagy! Mi jó van abban?

Ildiko — szólt meg most a túlsó padról a két kis lány kisérlőjének a hangja — megvan a csomagod?

Ildiko, mint a tetten ért bűnös, ijedten összeresztette, de összeresztette az Ildiko név hallatára az idegen szép asszony is és érdeklődve nézett a két gyerekre.

Jaj! — kiáltott fel Ildiko — elvesztettem a keztyűket.

Néhány percig az elveszett csomagról folyt a szó, a két kis leány s a nevelőnő, ama reményben, hogy a kis lány a szóban forgó csomagot a kocsiban ejtette el, keresgélgni kezdett, de persze sikertelenül, mert sem a leánykák ülőhelyei alatt, sem egyebütt nem volt az föl-lehető.

A nevelőnő bosszankodott, megdorgálta vigyázatlansága miatt a kis szőke leánykát és a két gyermek most lehagoltan foglalta el újra helyét.

A mamád nagyon fog haragudni? — kérdezte kis vártatva a kis barna.

Ildikó igenlőleg bólintott a fejével.

Két pár új keztyű volt benne — tette hozzá magyarázólag.

Nagyon meg fog szidni? Megbüntet?

Megszid, de nem büntet meg ilyenért. Az én mamám jó!

Nagyon jó?

Nagyon.

Nagyon szereted?

Hát hogyné! — felelte Ildiko olyan hangon, mintha mondaná: »Hogyan is lehet ilyesmit csak kérdezni is!« és folytatta: Mindjárt a fogaskerekűnél leszünk.

Messze van a ti villátok a végállomástól? — Nem nagyon messze.

— Van fenyőfa a kertetekben?

— Van bizony, még pedig sok és virág is van annyi... de annyi... a ház előtti rondóban! Majd meglátod, minő szép!

Az elvesztett csomag és a kilátásban levő szidás már feledve volt és a két gyermek ismét vigan csevegett tovább ezer bohóságáról és újra meg újra vissza tértek Ildiko szüleinek villájára, a nagy kertre, a hol hintázni, játszani, futkározni fognak. Az idegen nő pedig most már osztatlan figyelemmel, csak őket nézte, szép szemei valósággal oda tapadtak a szőke kis leány bájos arczocskájára. Kisérlőjének szavaira csak alig, röviden felelt, nem látszott őt érdekelni semmi egyéb, csak a két gyermek csacsogása.

Ajkai már-már szólásra nyíltak, mintha bele akarna vegyülni a gyermekek beszélgetésébe, de a szemeiben még bizonyos habozás volt. — Miért hívják a villátok «Luiza laknak»? A mamád neve Luiza? — kérdezte újból a kis barna.

Nem, a mamát Irmának hívják, a villát a nagymama nevére keresztelték.

— És téged kinek a kedvéért hívnak Ildikónak?

Nem tudom — felelte a kis szőke vállvonva — talán csak úgy, mert a mamának tetszett ez a név.

A szép asszony egy önkénytelen mozdulatot tett.

De az utolsó szavakat már menet közben mondta a kis leány, mert a villamos megérkezett a svábhegyi állomásnál és a gyermekek a nevelőnővel siettek leszállani.

Bájos gyermekek voltak — szólt meg most a szép asszony kisérlője. — De mi baja? Roszul van? — kérdezte ijedten az asszony izgatott arcát nézve.

A nő arca tényleg a legnagyobb fokú izgatótságot áruolta el. Sápadt és pirult is egyszerre az ajkai remegtek.

Semmi... semmi — dadogta — a meleg... és látszott rajta, mennyire igyekszik uralkodni magán.

Kihajolt kissé a kocsiból és szemei, miután megtalálták a kit kerestek, követték a kis fehér himzett ruháskát, a míg az el nem tűnt a fogaskerekű bejárójánál! De mintha önuralma most egyszerre elhagyta volna, hirtelen felugrott.

Leszállok — mondta röviden és megindult.

De miért? — kérdezte a férfi visszataratani igyekezve őt — hiszen mi a Zugligetbe megyünk!

Le akarok szállni — felelte a nő ellentmondást nem tűró hangon és sietett előre, de mire az őt csudálkozva követő férfinak kiért a koci perronjára, a villamos már elindult.

Leszállunk, állítsassa meg a kocsit — szólt az asszony parancsolólag a kalauzhoz.

Most már nem lehet kérem, majd a következő állomásnál — felelte hivatalos méltóságának tudatában a kalauz.

De én most, azonnal le akarok szállni — kiáltotta hevesen a nő. — Roszul vagyok... nem látja?!

A kalauz még okvetetlenkedni akart, de részben mert az asszony heveskedése, feldúlt arca nem normális állapotra vallottak, részben, mert a férfi borralalót csúsztatott a markába, megállította a kocsit.

A nő elsőnek ugrott le a kocsiból és azonnal futni kezdett az alig kétszáz lépésnyire elmaradt fogaskerekű állomás felé, de hirtelen megtántorodott és elesik, ha kisérlője nem támogatja.

De mi baja, édes? Mondja, mit akar? Mi történt? — kérdezte a férfi egészen megdöbbenve.

Nem találja ki? — felelte a nő hevesen, gyorsan. — A fogaskerekűhöz akarok menni... látni akarom őt még egyszer... a szívemhez akarom szorítani legalább egyetlen egyszer... Az a kis leány... az a szőke... az én leányom!... az én elhagyott gyermekem!

Es megindult. Valami tragikus elhatározás, hősieség volt minden mozdulatában. E pillanatban az ész minden érvelése elnémult benne, nem gondolt arra, minő ferde, lehetetlen helyzetbe kerülhet, nem gondolt semmire, csak az anyai szív impulzusa lökte őt előre, a gyer-

ÚJ MAGYAR PELARGONIUM-FAJTÁK.

mek felé, a kit egészen kis korában egy férfi miatt elhagyott, a kiről örökre lemondott.

És olyan imponáló volt e pillanatban, hogy a vőlegénye, a szerelmes férfi ellentmondás nélkül követte őt.

De alig haladtak pár lépést, éles fütty hasította át a levegőt, majd zakatolás hallatszott és a fogaskerekű megindult felfelé, sűrű, fekete füstöt hagyva maga után.

Az asszony vágyakozó kétségbeeséssel tárta szét karjait az elérhetetlen után. A talán soha többé vissza nem térő alkalmat látta tova tűnni a zakatoló hegyi vasúttal, a mely mind gyorsabban ment feljebb-feljebb, egyre kisebbedett, míg végre egy kanyarultnál teljesen eltűnt, a juniusi napsugártól beragyogott zöld bokrok, fák között.

KIRÁLYI ÖZVEGYEK.

Amália, a vidám portugálók gyászborult királynéja, minekutánna sűrű könyhullatások közepette sirba temette férjét és idősebb fiát: özvegyiségének szomorú napjait éli. Híre jár: búcsút is vesz eddigi örömeinek és megpróbáltatásainak tanútól, a szép Lisszabontól és verőfényes Portugáliától, mely ez időszereint már az ő kisebbik fiának, II. Mánuelnek kezébe tette le jövőendő sorsát.

A világtörténelem rejtettebb lapjain érdekes feljegyzéseket olvashatunk a királyi özvegyekről.

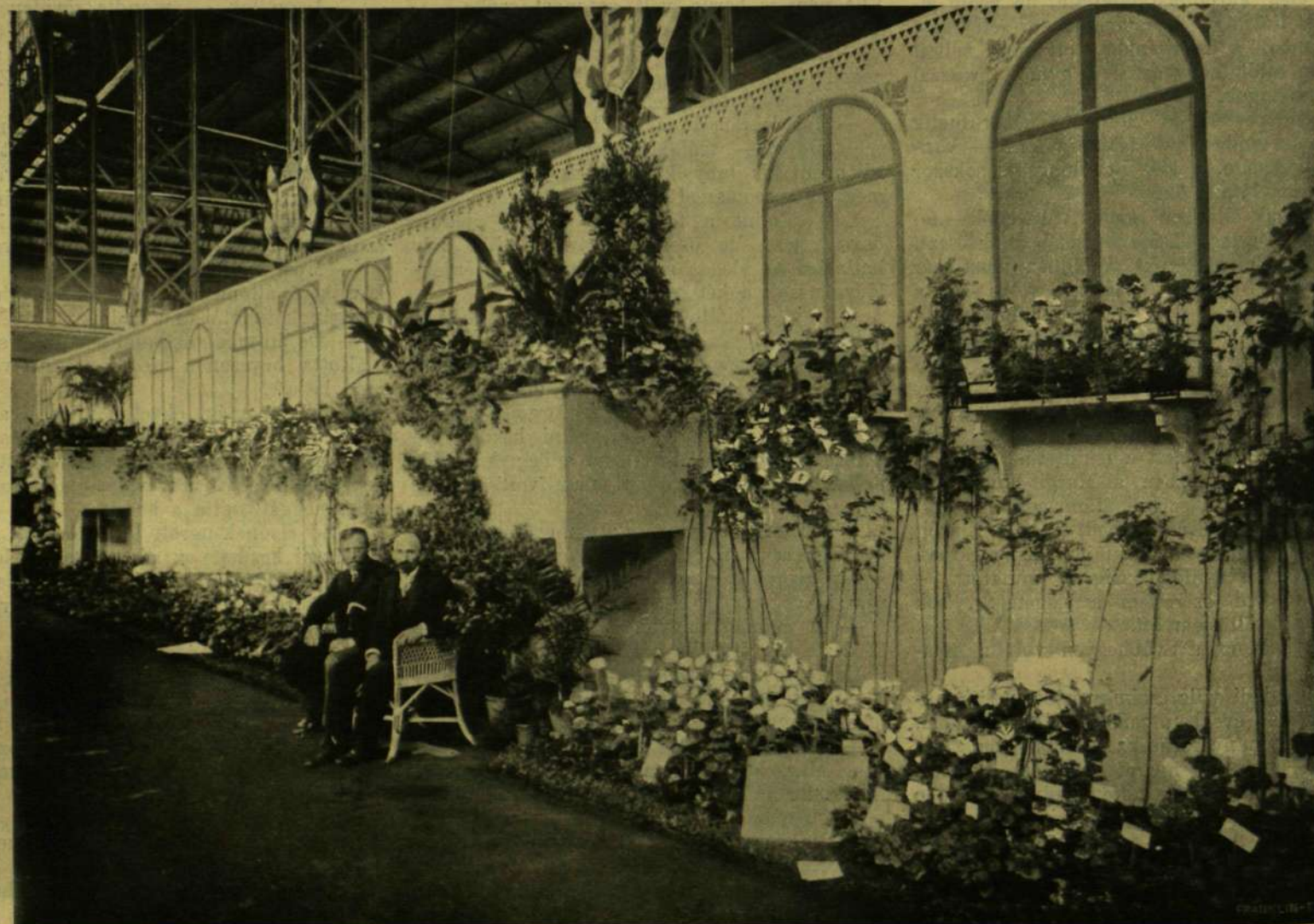
Példának okából megemlékezhetünk itt a szép angoulême-i Izabelláról, a Plantagenet-házból való János király özvegyéről. Mikoron

az angol II. Henrik és Eleanor királyné közepes fia, János 1199-ben trónra került: az angol udvar körében már két királyi özvegy élt; az egyik az ő anyja, Eleanor, Poiteau és Aquitaine grófnője, II. Henrik özvegye, — a másik pedig ennek menyje: a bájos navarrai Berengária, a híres *Coeur de Lion* (I. Richárd) felesége.

A szép angoulême-i Izabella már a második felesége volt János királynak. Nagyon nézett az ilyesmik iránt akkorában már különösképen finnyás izlésű angol udvar, mikor János király elvált első feleségétől, Avíce of Gloucestertől, a ki neki egyszersmind unokatestvére is volt. Szövődtek-fomódtak az udvari intrikák számai; általában hibáztatták Jánost az első feleségével szemben tanúsított bánásmódjáért, mert bizony a legbeavatottabb udvari dámák se tudtak valamelyes terhelő adatot kisútni a jobb sorsot érdemlő Avíce of Gloucester ellenében. Más volt itt a bibi: János király szívét a szép Izabella foglalta le amúgy igazában.

Pedig hát Izabellának már volt kiválasztottja gyermekora óta: a derék és férfierényekben bővelkedő De Lusignan gróf. Menyasszonya volt már jó ideje a nemes grófnak, mikor János király megkérte a kezét. A szép Izabella, — csodálkozzunk-e rajta? — úgy látszik, előnyt adott a királyi koronának az egyszerűbb grófi korona fölött és — feleségül ment János királyhoz, noha őt valójában sohasem szerette. Került-fordult az idő s 1216-ban özvegy lett Izabella. A még mindig szép és élnívágó özvegy királyné, — ámbátor az e korbeli udvari felfogás még mindig görbe szemekkel nézte, ha egy királyné eldobta magát az özvegyi fátyolt, — hamarosan új életet kezdett: felesége lett a kezéért hűségesen jelentkező Lusignan grófnak, kitől Plantagenet János annak idején, — 17 éves korában, — oly kérelhetetlenül elszakította...

Feljegyzésre érdemes módon ért véget az V. Henrik angol király feleségének, a hódító szépségű francia Valois Katalinnak özvegyesége is. 1422 augusztus 31-én, fölötté, rövid házasság után, utolsót lélekzett V. Henrik király a vincennes-i kastélyban.

FELDÍSZÍTETT ERKÉLYEK ÉS ABLAPÁRKÁNYOK.

A RÓZSA- ÉS PELARGONIUM-KIÁLLÍTÁSBÓL.

— Jaj nekem! — siránkozott a halottas ágy mellett Valois Katalin, — mert én soha többé nem fogok ismerni férfit s ki lehet számlalomraméltóbb, mint egy uralkodó, házastársa nélkül?!

A windsori St. George Hall-ban egy alkalommal udvarhölgyei és kísérete körében szórakozott az özvegy királyné. Mulattatták a kis VI. Henriket s a társaság fiatal tagjai jókedvűen tánczra kerekedtek. A tánczoló ifjú gentleman-ek közt vala Sir Owen Tudor is, egy walesi nemes, ki egy heves csatában megmentette V. Henrik életét s e tetteért az udvari kegyenczek díszes sorába emelkedett. A jó Tudor oly hévvel és odaadással lejette a pirouette-et a királyné előtt, hogy egy vigyázatlan pillanatban megbotlott s — a miként Kosmo Wilkinson feljegyzi a londoni „Boudoir”-ban, — a bájos özvegy ölébe potygyant. Volt is aztán nagy mentegődzés, ámulás, hűledezés, pedig hát a következményekből ítélve; ez a kis baleset aligha gyakorolhatott kedvezőtlen hatást Valois Katalinra, mert, — mi türes-tagadás, — egy szép napon Sir Owen Tudort, mint a királyné férjét üdvözölhette az angol arisztokrácia.

Stuart Máriáról, a skótok híres királynéjáról tudjuk, hogy rajta külsőleg aligha lehetett volna észrevenni, hogy özvegyi napokat él. Különböző is gyakran jutott özvegyi sorba, — legelőször már tizennyolcz éves korában, mikor első férje: II. Ferencz francia király meghalt 1560-ban, — de bizony sohasem bántódott sokáig. A mai kor rossz nyelvei őt minden bizonnyal „vig özvegy”-nek titulálták volna. Annál nagyobb ellentéte volt neki e tekintetben a mi szépséges Mária Terézia királynőnk, ki az ő özvegyiségét, — így vagyon feljegyezve az annáleksekből, — szakadatlan gyászban töltötte. Királyi fenség és magasztosság jellemezte még nagy szomorúságát is.

1765 augusztus 18-án halt meg I. Ferencz. Gyászborult özvegye ezt a napot a historikusok feljegyzései szerint nemcsak az illető hónapban ünnepelte meg, hanem gyásznap volt előtte az esztendő minden egyes hónapjának tizennyolczadik napja is. Mikor gondjaitól szabadulhatott: szívesen és sokat tartózkodott elhalt férje sirboltjában is, állandóan egy festményen nyugtatva szemeit, mely férjét ábrázolta a halottas ágyon. Utolsó szavai is ezek voltak: „Hozzad megyek!”...

Zsoldos Benő.

A LONDONI FRANCZIA-ANGOL KIÁLLÍTÁS.

Az utolsó két évtized alatt rendezett világkiállítások, noha sikerben egyiknél sem volt hiány, körülbelül igazolták azt, hogy az összes nemzetekre kiterjedő kiállítások igazán rendszerezsek nem lehetnek. Nem annyira a nagy arányok, mint inkább a túlságosan is sokféle valami, inkább kárára, mint hasznára volt a kiállításoknak.

Mert a mi a nagy arányokat illeti, csak ebből a szempontból ítélve meg a dolgot, a Franco-British Exhibition van akkora, hogy világkiállításnak is beillenek, sőt talán az 1900. évi párisi kiállítást leszámítva, nagyobb és tartalmasabb kiállítást még nem is hoztak össze. A háttérre a kiállításnak politikai és közgazdasági; létesítésének gondolata pedig angol részről indult ki. Három éve, mikor a francia-angol politikai közeledés az entente formájában nyugvópontjára jutott, felvetették azt az eszmét, hogy ezt a jó viszonyt nem lehetne-e gazdaságilag hasznosítani. Franciaország és Anglia ipara és kereskedelme annyira különböző irányú, hogy egymásnak nem árthatnak, csak használhatnak.

Így született meg a francia-angol kiállítás, a mely május 14-én nyílt meg a Shepheards

SZABAD FÖLDRE VALÓ PELARGONIUMOK ÉS PANDANUSZOK.

PÁLMÁK.

A RÓZSA- ÉS PELARGONIUM-KIÁLLÍTÁSBÓL.

Bush területén. A megnyitás napjára azonban a kiállítás még távolról sem készült el, sok helyütt csak puszta falak meredeztek az égnek, úgy hogy igazán csak most lehet véleményt mondani róla, mikor a hiányzó részeket befejezték és az egészet tényleg megcsinálták.

A kiállítást, minthogy minden épülete, sőt a járdái is ragyogó fehér színben vannak tartva, Londonban *fehér város*-nak keresztelték el. Középpontja ennek a fehér városnak a Court of Honour, a melyről két oldalt szimmetrikusan emelkednek Angliának és Franciaországnak, az anyaországoknak épületei. A két állam teljesen egyforma területet foglal el. Közös a tudományok csarnoka, a mely mint kiállítási dolog teljesen új és a különböző exakt tudományok mai állását mutatja be. Közös a zene és a női munka pavillonja is, a mely szintén a Court of Honour körül van elhelyezve. Maga a Court of Honour, mesterséges vízeséseivel, lagunáival, esténként gyönyörű villágítási effektusaival egyik legnagyobb attrakciója a kiállításnak.

Fentebb, az anyaországok hivatalos épületein túl vannak az önálló magánkiállítások, a gyarmatok pavillonjai, tarkítva mindenféle látnivalóval, szingaléz faluval, indiai kávéházzal, a Daily Mail teljesen berendezett nyomdájával, a hol a városban szerkesztett lapot nyomják és árusítják. Itt van a rengeteg emelőkinta, a Flip-flap is, a mely egyszerre kétszáz embert visz fel 100 yard magasságba, honnan gyönyörű kilátás nyílik az egész kiállításra és London nyugati részeire. Kuriozumpéppen meg lehet említeni, hogy megnyitása napján, június 9-én ez a hinta háromszáz fentnél többet jövedelmezett.

A Franco British Exhibition különben London külső képét is megváltoztatta. London az utazók városa lett. Rendkívül sok a francia meg a német. Egy angol lap erről humorosan azt írja, hogy a francziák eljönnek Londonba, zsebre dugott kézzel sétálnak az utcákon és iparkodnak megismerni az ismeretlen Sziget fővárosát. A német tudósabb fajta, csapatostól jár, csak azt nézi meg, a mit vezetője mutat, végigszökik öt hivatalos bankettet és hazakereste után öt nappal könyve jelenik meg arról, hogy hány mosóintézet van Londonban és mint haladnak az omnibuszok az utca bal oldalán. Tréfán kívül azonban ez a kiállítás akkora idegenforgalmat teremtett, hogy bizonyos mértékig változtatott London rendes karakterén is és valami kozmopolita szint kölcsönözött neki. Hogy meddig tart azonban ez a rendkívüli idegenforgalom és megmarad-e London a kiállítás után is az idegenek városának, azt csak a jövő esztendő mutatja majd meg.

Tonelli Sándor.

A BÜVÖS ERSZÉNY.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta KRÚDY GYULA.

— Csupán a Medvét, mert az királyom osilaga.

— Ezentúl neked is lesz csillagod és bámulni fogod a csillagos eget. Ismerni fogod az asszony szerelmét. És az elfelejtet veled mindent.

— No már igazán kíváncsivá teszel ostobaságaiddal, — felelt Viczky Kázmér. — Nem bántalak, fekete kakas.

A fekete kakas csak ezt várta. Nyomban asszony lett belőle és a jó Viczky Kázmérnak pedig ekkor vége lett. Gazdag ember volt addig is, de most kétszeresen gazdag lett. Az asszony neki adta minden vagyonát, neki adta kincseit. Viczky lett a leggazdagabb ember az országban.

Persze ebbe sehogyse tudott belenyugodni se Holubán, se a király. Megfogdosták Viczky Kázmért és a fejét leütötték. A rengeteg kincseket azonban nem találták meg. Azokat elrejtette átok alá a fekete kakas. És a fekete kakas őrizte azóta a kincset, az elátkozottat. A Viczkyek pedig sohasem merték keresni ősi kincsü-

ket. Féltek a fekete kakastól. A míg az apám... De ugyan hol járnak a gondolataid, te fiú?

Gáborka összeresztette. Az apjára szögezte a szemét és csendesen mondta:

— Azon gondolkozom, hogy mit kérjek tőled karácsonyi ajándékba. Ott Debreczenben mindenki tudja, hogy te nagyon gazdag ember vagy és a fiúk azt tanácsolták, hogy kérjek tőled egy eleven czirkuszt...

— Megkapod, ha akarod, — felelt Viczky a fiú fejét simogatva.

— De nekem nem kell a czirkusz. Nekem valami olyan kell, a mi neked nem kerül pénzbe, nekem pedig többet ér a világ minden kincsénél.

— Ugyan mi lehet az, te kis bohó, a mi Viczkynek nem kerül pénzbe?

Gáborka lesütötte a szemét és ajkai rángatóztak.

— No, mondd már! — biztatta Viczky, de a hangjában aggodalom csegett.

A fiú most felvetette a szemét:

— Az anyámat akarom. A karácsonyt vele, nála szeretném tölteni, mert még sohasem láttam. Pedig tudom, hogy él, hogy imádkozik érettem és azért szeretnék a keblére borulni...

A fiúnak halálsápadt volt az arca, mire szavait befejezte, míg Viczky Eduárdnak lassan valami ijesztő sötétpirosság lepte be a homlokát. Egy percig lehuny szemmel feküdt, aztán rekedten mormogta:

— Itt van már a fekete kakas.

A fiú ijedten fordult meg.

— Hol? — kiáltotta.

És mintha valami varázslat lett volna az egész: az udvar felé eső ablak külső részében egy nagy fekete kakas állott. Ijesztő nyugalommal nézett a szobába, aztán hirtelen leröppent az ablakpárkányról.

— Fogjátok meg, — lihegte a beteg lázasán. — Viszi a zöld erszényt a fekete kakas. Most visszaveszi...

Gáborka rémülten ugrott talpra. Kiszaladt a szobából és fellármázta a cselédeket.

— Fogjátok meg a fekete kakast! — kiáltotta.

A fekete kakast? Az udvaron nem volt fekete kakas, de még a szomszédokéban sem. (Habár mintha özvegy Viczky Lászlónénál a kert végében fekete kakast látott volna a napokban a cigány bolond.) De Gáborka látta a fekete kakast, bizonyosan látta. Itt kell lenni annak az átkozott jószágnek valahol, a ki elragadta az apja erszényét, elragadja talán az életét is. Blásik János töltött pisztolylyal vágatott az orgonabokrok között és lövöldözött jobbra-balra. A cigány felmászott a háztetőre, onnan kémlelte a kakast. Futott az egész cselédség a fekete kakas után.

Viczky Eduárd az ablakból szemlélte a hajszát. Beesett, szomorú volt az arca, mint a haldoklóé. Intett Gáborkának. Behívtá a szobába és halkán így szólt hozzá:

— Hiába keressitek. Te talán egyszer még megtalálod az életben, a hogyan én is megtaláltam. Csupán arra figyelmeztetek, hogy ha lehet, térj ki előle, fordíts neki hátat... Most pedig készülj az útra. Blásik János elvisz oda, a hol az anyád van.

Gáborka később sokszor gondolt vissza e perczre, nem látta már ekkor az apja derekán a hagyományos zöld erszényt. Csakugyan elvitte volna a fekete kakas? Sőt később, a mikor az útravaló pénzt Blásiknak átadta, a tekeres aranyat a kezében tartotta előre. Olyan egykedvűen, csendesen búcsúzott el a fiától, mintha az csupán a szomszédba menne szánkázni, pedig Bécsbe készültek, a hol Viczkyk,

született Brillan bárónő, a rokonainál meghúzódt.

Milyen volt a találkozás anyja és fia között, azt mindenki elgondolhatja, a ki a szívével gondolkozik. A bárónő nyúlánk, sápadt arcú, csendes asszonyka volt, abban az időben azzal foglalkozott, hogy a bökézőben fizető polgárcsaládoknál táncleckekeket adott a család ifjú nőtágjainak.

Nem lehet mindenki postáskisasszony, kedves Blásik úr, — magyarázta a jószágkormányzó, a ki sehogyse tudta elérteni, hogy Viczkyne azért hagyta el az urát, hogy tánczórát adjon.

Persze, persze, — bólogatott Blásik a nagy fejével, majd a maga parasztos észjárásával azt is hozzátette. — De Viczky Eduárdné se lehetne mindenki, méltóságos asszony.

A bárónő megvetése jeléül hátat fordított az egykori hajdunak, aztán a fiát kezdte kikérdezni, hogy miféle tánczokat tanult meg eddig. A kis Viczky szégyenszemre azt vallotta be, hogy eddig csupán a rókatánczot tudja elrakni, a melyre otthon Hamza tanította. A bárónő érdeklődött a sohasem hallott táncz iránt és midőn Gáborka azt bemutatta neki, kacagva, meg sirva ölegette a fiát.

— Ez Viczky, ilyenek a Viczkyek. Még csak valczerozni sem tanította meg a fiát! — kiáltott fel. — No majd én megtanítalak a legdivatosabb tánczokra.

Az a három nap, a melyet Bécsben töltött az ifjú Viczky, azzal telt el, hogy egész nap valczerozott az anyjával a szalónban, míg a zongorát egy vén kisasszony verte. A harmadik napon feldúlt arccal rontott a házhoz szállásáról, a «Vörös ökör»-ből Blásik János. Szinte bebukott az ajtón és beroskadott egy fotelebe.

— Végünk van! — nyögte. — A tekintetes úr már tegnap óta halott és azok a gazemberek kifosztották azóta az egész házat...

A tánczó pár megállott, míg a zongora tovább szólt egy darabig. Mikor a zene elhallgatott, Blásik János keservesen kiáltott fel:

— De mi a manónak is kellett nekem Bécsbe jönni?

A bárónő megsimogatta a Gáborka fejét. — Fiaeszkám, — rebegte, — a táncztanulást abbahagyjuk, menj az atyád koporsójához.

*

Blásik Jánosnak igaza volt.

Ha a mindenre ügyelő özvegy Viczky Lászlóné észre nem veszi, talán még a halálesetet is eltitkolja a jeles udvartartás, hogy munkájukban senki se zavarja meg őket. A hány cseléd, szolga volt a háznál, az mind teli batyúval futott el a szélrózsa minden irányába a gazda nélkül maradt házból. Blásik János az öklével verdeste a fejét, a mikor a kiürített szekrényeket, felfordított fiókokat meglátta.

— Ó, én hatökör, én hat bécsi ökör, — csikorgatta a fogait, — kutyákra bízom a hájat.

Özvegy Viczkyne, egy sovány, fekete szemű asszonyság, a ki épen gyászruháját, a melyet elhalt férje után viselt, alakította át az alkalomhoz mért fél-gyászt jelentő ruhára, bár már eléggé kisírhatta magát, fájdalmában a Blásik nyakába borult.

Bizony innen mindent elvittek azok a gaz pernahájderek, a mi helyéből elmozdítható volt. Pedig talán mi is itt volnánk, rokonok...

Blásik kegyetlen haraggal forgatta vasszállását jobbra-balra a szobákban.

— Eh, mit a rokonok! — kiáltotta. — Itt van Blásik, a hűséges szolga, a ki harmincz évig szolgálta a Viczkyeket. Blásik talán kutya?

Özvegy Viczkyne sőtörődöttön vont vállat: — Kénd szerethetett magának életében, min-

hetséges pénz nélkül elképzelni a boldogságot? Fantasztá volt az édes apád, amicze, semmi egyéb, mint fantasztá, ezt becsületek szent-ségére mondom.

A magyarruhás kis öregúr, a ki olyanformán jutott a tótorsághoz, hogy a Viczky apjának valamikor honvéd bajtársa volt, elégedetlenül csóvalta a fejét. Nagy családú ember volt, az ügyvédi iroda kerekéi nyikorogtak, meg aztán a sok fiatalabb fiskális bizony hátranyomta az öreg urat.

A mai világban, — dohogta, — a mikor egy becsületes csőd nem akad, bizony a legjobb időben jött volna ez a kis gondnokság. De ez is olyan, mint a nesze semmi, fogd meg jól. Mindig megtérfált az élet. Sokat ígért, semmit sem adott.

Mindazonáltal görbe botoeskájával elzavarta Gáborka mellől a kunyoráló Blásik Jánost, a ki épen azon mesterkedett, hogy a fücska ezüst-órát elkérje emléke.

— Elmenj innen, te semmirevaló, — kiáltá, — mert becsukatlak az ezüst evőeszközökért!

Blásik János keserves könnyhullajtások között átkozta meg azt, a ki csak egy ezüstkanalat is látott.

Világéletemben szerencsétlen voltam, jó uram. A balsors most is Bécsbe szóltott, a mikor az én jó uram lehunyta a szemét. Most már nem marad egyéb hátra, mint keresni a zöld erszényt. Mert meg kell annak lenni valahol.

Királyi Imre, a londoni francia-angol kiállítás főrendeseje.

dig mellette volt, ha az aranyakat potyogtatta...

— Azok az átkozott aranyak! — kiáltotta Blásik. — Egyet sem tudtam közülük megfogni. Úgy látszik, az gurult a természetük, hogy mindig-mindig csak guruljanak... Hát a selyem-erszény hol van?

Gáborka, a ki addig csendesen térdelt az apja koporsójánál, most megszólalt:

— Azt ne keressék. Azt elvitte a fekete kakas.

Hát az miféle tolvaj? — ordította megriadva Blásik.

A fekete kakas, a mely a minap itt volt az ablakon. Az apám akkor felkiáltott, hogy viszi a kakas az erszényt. A kakast nem tudtuk elfogni.

Blásik János, mint sebzett farkas ordított fel: — No, akkor el is viszi az ördög az egész világot. Mindnyájunkat becsuknak, ha az erszény nem kerül elő.

Az öklével fenyegetőzött láthatatlan alakok után: — Megállj, cigány! Megállj, Rigó! Hát ez a becsület? Itt hagyjátok az öreg Blásikot a havon?

Olyan keserves zokogásra fakadt, hogy reszketett belőle az egész teste. A nagy mahomet ember sírása meghatotta a kis Viczky Gábort. A vállára tette a kezét.

— Ne sirjon, Blásik bácsi, mindnyájan meghalunk.

— Hiszen épen az a baj! — felelt Blásik.

A temetés után, a mikor a Viczky Eduárd végrendeletét felbontották, mindenkinek nagy ámulatára azt találták benne, hogy az elhunyt végakarata az volt, hogy a kis fia, Gábor, ne legyen gazdag ember. Ugyanezért ne keressék, ne kutassák a zöld selyem-erszényt, elvitte ő azt olyan helyre, a hol senki sem találhatja meg. A pénz csak boldogtalanságot szül, akarja, hogy a fia boldog ember legyen...

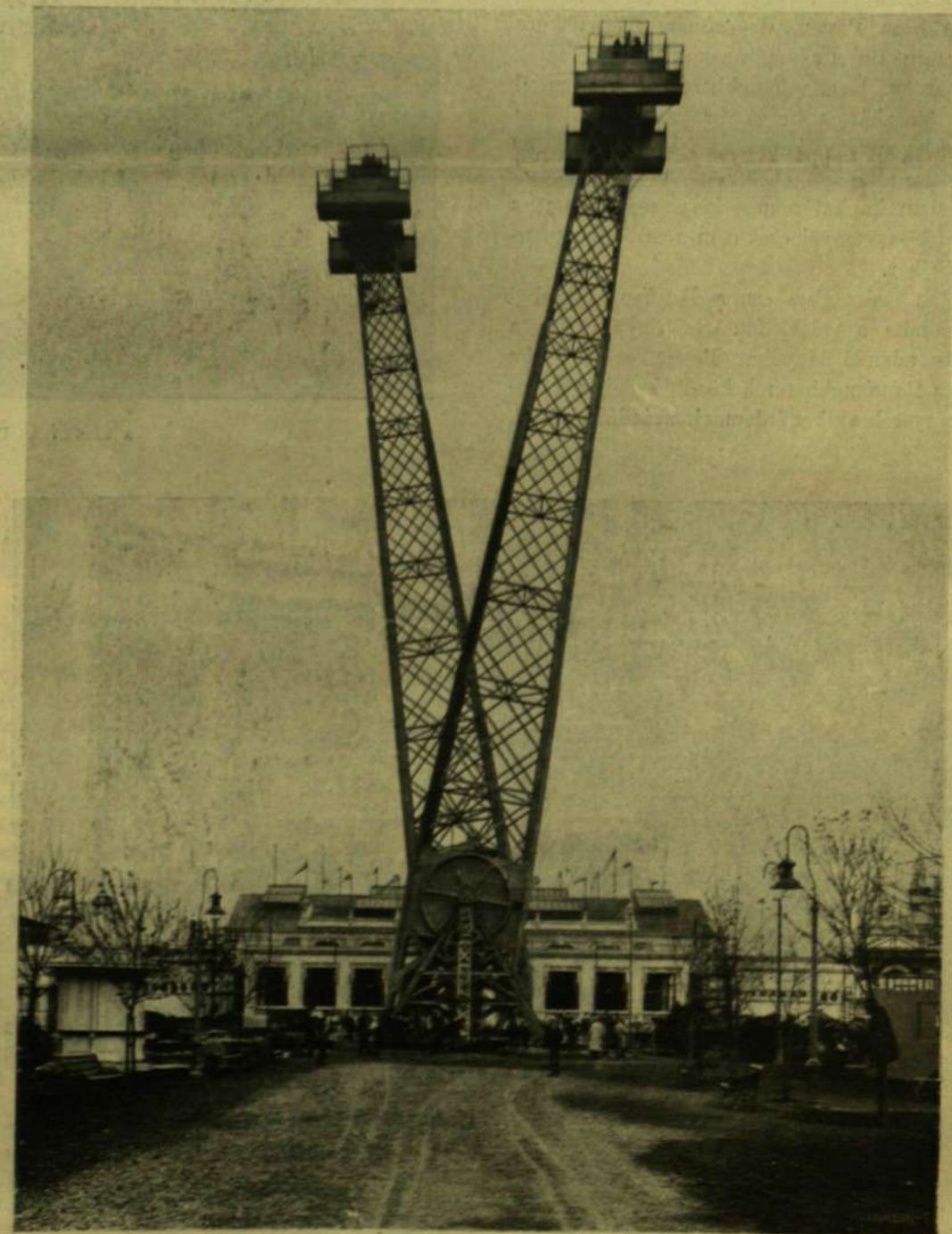
Baracska bácsi, a kit az elhunyt a fia tótórául rendelt, savanyú arccal tette a kezét Gáborka vállára:

— No, amicze, most már te is épen olyan szegény gyerek lettél, mint más közönséges halandónak a fia.

— De az apám azt mondja, hogy így leszek boldog, — felelt Gáborka.

Baracska bácsi, a ki eleinte igen büszke volt a tótorságra, a míg a zöld erszény eltűnése nem derült ki, kedvetlenül vonogatta a vállait:

— Az én Viczky barátom igen jó ezimbora lehetett, de az életet nem ismerte. Hogyan le-

AZ ŐRLÁSI EMELEŐ-HINTA A KIÁLLÍTÁS TERÜLETÉN.

A LONDONI FRANCZIA-ANGOL KIÁLLÍTÁSBÓL.

A COURT OF HONOR, A KIÁLLÍTÁS FŐ-TERE.

úri származást. Pest gazdag város volt. Meggazdagodott kereskedők, bankárok és háziurak laktak benne, a kik a vidéki fantázia szerint egytől-egyig nemtelen származású németek, svábok voltak. A kiknek nagy dicsőség lehetne beházasodni például egy gyóni és vadaskürthi Fátyol-familiába. Rauffangkhernek, a leggazdagabb pesti polgárnak lehet harminczhárom háza Pesten, de ezimere még akkora sincs, mint Bujin a kisbírónak, a ki a ns. Gaálók származéka. És Rauffangkherer odaadná mind a harminczhárom házát, ha csak egy akkora nemes kisasszonyt kaphatna feleségül, mint az ökle. De Rauffangkherer, a meggazdagodott sváb nem kaphat nemes kisasszonyt, mert a nemes kisasszonyok csak nemes emberhez mennek férjhez.

És az egész Pest csupa Rauffangkhererből áll, mondta a vidéki fantázia, vigyük tehát a férjhez adandó lányokat Pestre, mert hátha akad a Rauffangkhererek között kedélyes, nobiles, úri gyerek, a kihez érdemes hozzáadni a leányt.

A KIÁLLÍTÁS ESTI MEGVILÁGÍTÁSA.

A TENGERVERENK KUTATÁSÁRA HASZNÁLT ESZKÖZÖK KIÁLLÍTÁSA A TUDOMÁNYOK CSOPORTJÁBAN.

A LONDONI FRANCZIA-ANGOL KIÁLLÍTÁSBÓL

Jöttek-jöttek sorban a vidéki familiák és elárasztották Pestet. Egy darabig hűségesen ápolgatták a reménységeket, a melyeket podgyászukban hoztak, a férfiak várták a nagy hivalt, a leányok a milliomos kéréket, az asszonyok a selyemruhát és ékszert, a míg lassan-lassan lekopott róluk a falusi szín, a falusi színnel együtt elhagyogatták kedves szokásait, a mulatságkedvelést, vendégeskedést, urhatnáságot és beleszürkülték a pesti flaszterbe. Az urak czilinderkalapokat hordtak, mint a többi svábok és otthon a háziasszony elbűjt a vendégek elől. A kisasszonyok most már bárkihez hozzámentek volna feleségnek, de nem akadt senki és a mindent megváltó gazdag házasság helyett azon imádkoztak a barátok templomában, bár kinevezést nyerhetnének a póstához. A családok fiatal tagjai még névjegyűkre nyomatták családi czimerüket, de az öregek már nemességüket is eltagadták, elfeledték. Pesti polgárok lettek, a kik belevegylve a városi élet zajgásába, elfeledték a falut, az ősi birtokot, az agarat és mindent, a miért apáik éltek.

A Fátyol-kisasszonyok hárman voltak és ott-hon, Csákány vármegyében a szőlás-mondás azt tartotta róluk, hogy szebb, jobb, feleségnek valóbb leányok nem akadnak sehelse a magyar szent korona országaiiban, csak az öreg Fátyol ne haragudott volna a királyra...

Minden bajnak az volt az okozója, hogy Fátyol Kázmér haragot tartott az uralkodóházzal és semmi áron nem akart kibékülni. Ezért mentek tönkre, ezért veszett el Fehér-Monostor, ezért zúgnak olyan szomorúan a háromházi tölgyek.

Mert Fátyol Kázmér engesztelhetetlen volt. Lehet, hogy félig legenda, félig igaz, csupán annyi a bizonyosság, hogy a forradalmat követő esztendőben Fátyol Kázmér épen úgy megtagadta az adófizetést, mint a környékben minden jóra való magyar ember. Nohát ebbe senkise ment tönkre, elküldték a cserepárokat a renitens hazafiak nyakára és a világ forgott tovább tengelye körül. Az igazi nagy baj az volt, hogy Fátyol Kázmérnek ebben az időben Bécsben dolga akadt. Régi nagy pöre volt a familiának, a melynek ágas-bogas szála Bécsig nyúltak. Fátyol Kázmér Bécsbe utazott, hogy pörét előbbre vigye. A pörösködés kedvéért még a gyűlöletet is a szegre akasztotta, a mely gyűlöletet a császárváros iránt érzett.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A törvény revíziója. Nem valamely törvénynek, nem egy törvénynek a revíziójáról szólunk, hanem a törvénynek a revíziójáról. A ki figyelő szemmel nézi a törvényalkotás munkáját, másutt is, meg minálunk is, annak észre kell vennie, hogy ez a fontos és igen előkelő munka a természetében, a lelkeiben hatalmasan átalakul. Átalakul a külső formában is a házszabályok és a tanácskozási rend változásában, de ennél talán fontosabb a belső metamorfózisa. Szabatos meghatározását adni ennek az átváltozásnak igen nehéz lenne, de talán közel járunk a lényege kifejezéséhez, ha azt mondjuk, hogy a törvény jogvédő intézményből átalakul embervédő intézménnyé. Ismétljük, ez a definíció nem egészen szabatos, mert hiszen a jogvédelem is embervédelem és az intézményes embervédelem is jogvédelem. De az bizonyos, hogy az új törvényalkotás inkább hajlik az emberhez, mint hajlott a régi. A művelt világot átalakító nagy demokratikus ideák érvényesülése témákat adott

elosztania, hogy az erők között való különbség kiegyenlítődjék.

Az agglegényadó. Csányi Sándor képviselő úr a szesz-adó javaslat tárgyalása alkalmával azt a tanácsot adta a kormányának, hogy ha már új bevételi forrásokra van szüksége az államnak, ne a pálinkafőzést adóztassa meg, hanem — az agglegényiséget. A nőtlenségi adó, a mely fölött egyelőre halk derültéggel tért napirendre a törvényhozás, nem a Csányi képviselő úr ideája. Ennek a gondolatnak már egész gazdag irodalma van és alig van parlament, a melyben legalább meg ne pendítették volna. Az idea „föllépése” meglehetősen tetszetős. Első látszatra kiválóan alkalmasnak mutatkozik a megokolhatásra. Mert hiszen elemi igazságnak látszik, hogy a magános ember könnyebben él, mérhetetlenül kevesebb felelősség terhét hordja a vállán és ezek mellett kevesebbet is ad a nemzetnek, a melynek mindenkifölött polgárokra van szüksége. Nemzetgazdasági szempontból a polgár értékét eltartó erejének terjedelme határozza

ban, ez utóbbiaké a többség. A minthogy a házassodó emberek nem államérdekből házasodnak, az agglegények túlnyomó nagy része se azért adja oda az életét a magánosság hideg örömtelenségének, hogy az állam érdekét csorbítsa vele. Nem házasodik meg, mert nem lehet. Nem a rideg önzés tartja vissza tőle, hanem a legtöbbször épen az ellenkezője: a lelkiismerete által reája parancsolt fájdalmas lemondás. Az ilyen ember nagyobb, terheesebb, keserveesebb adót fizetett már az életnek, mint a milyet akármilyen törvény kiróhatna rája. Bizonyára nem minden nőtlenségre maradt férfi ilyen. Van, még pedig bőven, a kit az egoizmus, a terhektől és a felelősségtől való irtóztat tartott meg „rideg embernek”; de vajjon csak nem házasodni szoktak-e az emberek érdekből és számításból? És bizonyos-e, hogy az agglegények között vannak többen, a kik az érdek szava szerint rendezték be az életüket? Ki merne erre a kérdésre teljes határozottsággal megfelelni?

FALUSI UDVAR. — Szentmiklósy Zoltán rajna.

az emberiségnek egy igazságosabb berendezkedésre. Az emberiség sora határozottan megjavult, mert természetadta jogaink szabad érvényesülése biztosított. De megint csak ismételnünk kell egy sokszor idézett mondást: minden ember egy unikum. Általános, mindenkire szóló lehetőségeket az élet nem ismer, olyan jog tehát, a melynek mindenki egyformán, egyforma terjedelemben vehetné a hasznát, nincsen. Ugyanaz a jog, a mely az egyiket védi, a másikat elpusztítja. A miből nyilvánvaló, hogy semmiféle munka se lehet olyan kevésbé teoretikus, mint az, a hol teoriák érvényesülésének látszólag a legnagyobb területe lenne: a törvényhozás munkája. Eljutottunk odáig, hogy a törvényalkotás legnagyobb földadata a kivételek statutuálása az egyenlő jogok és egyenlő köteleességek elvének merevsége alul. A teoretikus előtt ez olybá tűnik, mintha lazulás, dekomponáló folyamat lenne, pedig éppen az ellenkezője; mert minden törvényhozás munkája annál tökéletesebb, minél jobban simul az emberek helyzetéhez, a kiknek használatára és hasznára ez a munka folyik. A törvény nemcsak parancsoló, hanem védő hatalom is, a melynek úgy kell magát

meg, ennek pedig legelemibb és legbecesebb fajtája is a családtartás. Elemien egyszerűnek, természetesnek és jogosnak látszik tehát az a kívánság, hogy bizonyos váltságdíjat fizessen az, a ki magát az eltartás munkájának fáradtsága, gondja és felelőssége alól mentesíti. De azonnal megszűnik egyszerűnek lenni a dolog, mihelyt fölvetjük a kikerülhetetlen kérdést: milyen czimen követhet az állam adót a nőtlén emberektől? A hadmentességi adóval párhuzamba vonni ezt az adót nem lehet, mert minden férfi katonaköteles, de nincs törvényünk a házasságköteleességről. Luxus-adónak minősíteni a legnagyobb gorombaság lenne azokkal szemben, a kiket ez az adó nem terhelne és olyan föltüntetése a dolgoknak, mintha a nőtlenség lenne az előkelőbb, jobb, kívánatosabb állapot. Már pedig ez a tétel nemcsak udvariatlan, nemcsak veszedelmes, hanem hazug is. A házasságot, a családi életet a boldogság forrásának tiszteljük és semmiféle erkölcs nem követeli, hogy valamely előnynek, valami jobbnak böles birtokosait lássuk azokban, a kik e forrást maguk elől elzárták, vagy hozzá nem juthattak. Mert, legyünk vele tisztában, az agglegények korántsem vidám hadá-

A banket. A német birodalmi fővárosban megindították a harcot — a banket ellen. A német közegészségügyi egyesület Berlinben tartott közgyűlésén kimondta, hogy kongresszusai alkalmával többé lakomákat nem rendez és ilyenekre szóló meghívásokat el nem fogad. Ezt a határozatot egyhangú lelkesedéssel hozták meg, a nélkül azonban, hogy utána — barátságos lakomára gyűltek volna össze, a mi határozottan csorbát üt a hagyományon. Igen nagy mértékű farizeuskodás lenne a részünkről, ha olyasmit mondanánk, hogy — nem áll módunkban a berlini határozat motivumait megérteni, vagy méltányolni. Hiszen, ha valahol lehet az áldomásozás, a banketezés túltengéséről beszélni, akkor minálunk Magyarországon legalább is lehet annyi joggal, mint Germániában. A banket minálunk úgy hozzátartozik valamely összeseregüléshez, legyen ennek a tartalma akár tudományos, akár politikai, akár kulturális természetű, mint a héj a tojáshoz. Mi bankettekkel, lakomákkal szegjük körül a társas munkát és tiszta csoda, hogy a parlamenti ülések is nem bankettel fejeződnek be: ámbátor az a foglalkozást is pótolja némileg a politikai vacsorák

viruló intézménye. A kongresszusok programja azonban háromnegyedrézében csakugyan különböző lakomákból telik ki és ebben a tekintetben a berlini határozat elsősorban arra alkalmas, hogy megvigasztaljon bennünket. Mert ebből láthatjuk, hogy másutt sincsen másként. Már most ha a határozat érdemét vizsgáljuk és őszintén szólunk, inkább tudjuk dicsérni a tendenciáját, mint bizni az eredményességében. Való, hogy a kongresszusok komolyságának a szakadatlan áldomásozás nem válik a javára: de halálos veszedelmének se tartjuk. A kongresszusok munkájának tartalmi része nem ezeknek az összejeveleteknek rendszeresen rövide szabott idejében érik és alakul ki: ezek az összejeveletek inkább az eredmények közlésének vannak szánva vagy új ideák bejelentésének. Az érdemi munka nagyobb része inkább megelőzi vagy követi a kongresszust. De igen jelentékeny hivatása van az ilyen összejeveletnek abban, hogy az egy célra törő, ugyanazon eszmények szolgálatában álló, de egymástól távol élő emberek egymást megismerjék, egymással közvetlenül érintkezésbe jussanak. Erre pedig a fehér asztal nem alkalmasabb hely a zöld asztalnál. A bankettek elhatalmasodása a kongresszusokon tehát nem tisztán valamely léhaság tultengése, legfőlegb tulságos igénybevétele valaminek, a minnek, módjával, megvan a maga haszna és jogossága. Lehet, hogy bizonyos kongresszusok többet banketteznek, mint a mennyit produkálnak, de ebből még nem következik, hogy ha kevesebbet lakomáznak, okvetlenül többet produkálnának.

*

Az uszorás gavallér. Uszorás és gavallér, ez rendes összeköttetés, de hogy egy emberen fityegjen ez a két jelző, ahhoz nem igen szoktatott bennünket a hagyomány. Kialakult, külön, sőt a legnagyobb mértékben ellentétes típusnak tudjuk vagy legalább tanultuk mind a kettőt: mint tűz és víz állanak egymással szemben. A tűz természetesen a gavallér, lobogó, csapongó, az égésében önmagát emésztő: a víz, a hideg, elnyelő hatalom pedig az uszorás. Az uszorásról azt tanultuk, hogy vén ember, túl a röpke lángolások korán, kiszikadt lélek, a melynek immáron egyetlen szennvedelme: a sarga arany, a mivel betelni, jólakni nem tud. Magához csalja, csak épen, hogy nála legyen, halomba gyűjti, csak épen, hogy halommal legyen. Más örömet, gyönyörűséget, élvezetet nem kíván tőle, mint hogy markolászasson benne, hallgathassa a «sarga csikókák» csengő nyertését és szikrázó szemmel nézhesse fényes tömegüket. Egyéb nem is kell neki. Az uszorás, a hogyan a hagyomány tudatunkba rajzolta a képét: piszkos, szikár, rongyos, magától is sajnálja a falatot, a maga részére is lemond minden kényelemtől, mert az pénzbe kerül és ha beteg lesz, meghal, mert — drágálja az orvosságot, a mitől meggyógyulna. Ez az uszorás örök típusa, de — nem az egyedülvaló és nem is a legérdekesebb. Meg kell tanulnunk, hogy van olyan uszorás is, a melyekre ennek a régi képek egyetlen külső vonala se illik. Épen most csíptek el egyet, a kit nem az uszorás-kódása vitt a börtönbe, hanem — a gavalléros tékozlása. A lóverseny, a kártya, a pezsgő és a szoknya! A naivabb, a tapasztalatlanabb lelkek úgy merednek rá az ilyen esetre, mint egy megfeszített rejtelmre. De a ki nyitott szemmel jár a tömkelegben, tudja, hogy ez a gavallér uszorás vagy uszorás gavallér nem unikum, hanem valóságos típus, a melynek egész serege él a modern társadalomban. A leglényegesebb különbség közöttük és az uszorás hagyományos típusa között az, hogy nem olyan — önzetlen, mint emez. A pénzt nem azért préseli ki ádáz könyörtelenséggel a megszorult áldozatból, hogy a csengését hallgassa, hanem, hogy kielégítse vele a maga gyönyörködő vágyát, a mely ép oly mohón dolgozik a lelkében, mint a haszon vágya. És vesz rajta örömet, mámort, izgalmat, sőt a legigyesebbe hatalmat és tekintélyt. A kiszívattyúzott pénzt szinte dobálja, ha a maga kedve kereséséről van szó és pezsgőben mossa a csöndes «ügyleteiben» bepiszkolódott kezét. Megesik néhanapján, hogy az egyensúly megbillen: a gavallérság többé kerül, mint a

VASILE LASCAR ROMÁN ÁLLAMFÉRFI SZOBRA BUKARESTBEN, HORVÁTH GÉZÁTÓL.

mennyit az uszoráskodás hajt és ilyenkor egy generáció elvégzi azt az egész munkát, a mely a régi fajtájú uszorásnál — a második vagy a harmadik generációra marad. De ott is elvégződik.

MAGYAR MŰVÉSZ BUKARESTBEN.

Nemrég volt alkalmunk bemutatni lapunkban Horváth Géza, fiatal szobrászunknak egyik újabb alkotását, mely a román király megrendelésére készült. Most e törekvő és tehetséges művésztünknek egy új sikeréről adhatunk számot. Ezt is külföldön, Romániában sikerült elérnie. Minapában leplezték le Bukarestben egy újabb művét, Vasile Lascar hírneves román államférfi szobrát, a most már róla elnevezett téren, Sturdza Demeter miniszterelnök és nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. A bronzba öntött szobor életnagyságot meghaladó méreteiben, márvány talapzaton ábrázolja Lascart, s a talapzat előtt egy női alak látható, a mint a megörökítettnek jellegét köbe vési. A nemes egyszerűséggel kivitt szoborművet általános tetszéssel fogadták, s a fiatal művészt az elismerés jeleivel halmozták el a megjelent előkelőségek. A román sajtó is egyértelmű elismerésben részesítette Horváth Gézát ezen újabb szép alkotásáért.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezérdi István.

A szoba közepén, négy égő viaszgyertya között a nyitott ravatalon, egy halom levágott és fonnyadó virág között, a milyen maga is volt, feküdt szegény Mária. Volt ott rózsza, vanília, jázmin, begonia, geranium, verbena és «olea fragrans» virágzó ágai s más virághalom, de ép oly sötét, ép oly fényes ágak: a kenyérfa ágai, melyet annyira szeretett, mivel atyjának volt kedvence. Virágok és ágak voltak hintve arczára is.

Franco zokogva letérdelt: «Istenem! Istenem!» mialatt Lujza két kis rózsát vett, Mária egyik keszékéjébe tette, azután megcsókolta homlokát.

— Megcsókolhatod a haját, — szól. — Arczát ne. Az orvos nem akarja. — Hát te? Hát te?

— Oh, én, az más dolog!

Franco ajkait mégis a fagyos ajkakra illesztette, melyek a kenyérfa levelei és a geranium-virágok közül kilátszottak. Könnyedén csókolta meg, mint egy gyöngéd, nem kétségbeesett Istenhozzád jelül, melyet a jobb hazába költözött szeretett gyermeke üres földi hüvelyének mondott.

— Mária, Mária, — suttogta zokogásai között, — mi történt?

Csakugyan nem értette meg, hogy az örök első beszélgetése a megfulladtokról, kapcsolatban volt a másikkal.

— Nem tudod? — kérdezte felesége, meglepetés nélkül, békésen.

Elmondta neki, mit táviratoztak; de azt is tudta, hogy Ismaelnek el kellett mennie Luganóba, hogy ott Francóval találkozzék, s nem tudta, hogy Ismael, mikor a Ceneri-póstkocsi utas nélkül megérkezett, elment aludni.

— Szegény Franco! — szól, megcsókolva fejét szinte anyai szeretettel. — Nem volt ám semmi betegsége.

Franco felállt, megrémülten felkiáltott:

— Hogyan? Nem volt beteg?

Leu lépett be ebben a perczben, hogy füstöljön. Meglátván Francót, elbámulta.

— Eredj, — mondta neki Lujza, — tedd oda ki a tüzet, tégy rá, a mit akarsz, ezután menj a konyhába, aludjál, szegény Leu.

Ez szót fogadott.

— Nem volt beteg? — ismételte Franco.

— Jöjj, — felelt felesége, — elmesélek mindent.

Leültette a dormeuse-re; az ágy lábánál Franco maga mellé akarta ültetni Lujzát. Ez tagadólag intett, hogy ne sűrűsse, hallgasson, várjon, s leült a földre gyermeke mellé, elkezdte a fájdalmas elbeszélést, egyszerű, egyenletes hangon, szinte közömbösen a dráma iránt, melyet elmondott; hangja hasonlított a süket Pasottiné hangjához, mely mintha egy távoli világból jönné. Kiindult Bianconinával való találkozásából, a Campón, s elmondta, mindig ugyanazzal a nyugalommal, minden gondolatát, minden érzelmét, melyek arra késztették, hogy a nagymamával szembeszálljon, elmondta a tényeket azon pillanattig, a mikor meggyőződött, hogy Mária nem él már. Mikor befejezte, letérdelt, megcsókolva halottját és ezt ságtá neki:

— A te papádnak az a gondolata most, hogy én öltelek meg, pedig nem igaz, tudod, nem igaz.

Franco felkelt, egy névtelen megindultságtól reszkette, az asszony fölé hajolt, felemelte a földről határozott, de gyengéd mozdulattal. Az nem ellenkezett, sem át nem engedte magát. Maga mellé ültette a dormeuse-re, egyik karjával átölelte vállát, magához szorította, beszélt hozzá, hajára hajolva, néhány égő könyvvel öntözve ezt, a melyek időnként megtörték szavát:

— Szegény Lujzám, nem, nem te ölted meg. Hogyan képezed, hogy én ezt gondolhatnám? Nem, kedvesem, oh nem. Sőt áldalak téged mindazért, a mit tétél érte, mióta megszületett. Én, a ki nem tettem érte semmit, áldalak téged, a ki annyit tétél. Ne mondj többet, ne mondj azt a dolgot. A mi Máriánk!...

Heves zokogás szakította félbe szavait, de erős akaratával azonnal legyőzte magát s folytatta:

— Nem tudod, mit mond a mi Máriánk ebben a perczben? Ezt mondja: Mamám, papám, most egyedül vagytok, egyiteknek sincs egyebe, mint a másik, egyesítve vagytok, jobban, mint valaha, adjatok engem Istennek, hogy én visszadhassam magamat tinektek, hogy én legyenek az őrző angyaltok s egy napon ő hozzá vezet-hesselek, hogy együtt maradhassunk mindörökké. Hallod őt, Lujza, hogy ezt mondja?

Lujza reszkett karjai között, hevesen összerázkódva; arcát lesütötte és nem engedte, hogy Franco felemelje. Végre szótlanul megfogta egyik kezét és megcsókolta. Ekkor Franco is megcsókolta haját és ezt suttogta:

— Felelj nekem.

— Te jó vagy, — felelt Lujza szivrepesztő, gyenge hangon, — te szánsz engem, de nem gondold azt, a mit mondasz. Kell azt gondolnod, hogy a halál oka én vagyok, s ha követtem volna érzelmeket, nézeteket, nem mentem volna el hazulról, ha pedig nem megyek el, nem történik semmi, Mária élne.

volna el hazulról, ha pedig nem megyek el, nem történik semmi, Mária élne.

— Hagyd ezt, hagyd ezt. Te azt hitted, hogy Mária szobájában van Veronikával, te a teremben is maradhattál volna a jegyesekkel és a szerencsétlenség ép úgy megtörtént volna. Ne gondold többé arra, Lujza. Hallgasd inkább azt, a mit Mária mond neked.

— Szegény Franco! Szegényke, szegényke! — mondta Lujza és szavainak keserősége alatt félelmes dolgok voltak érthetők, melyektől megfagy a vér. Franco hallgatott, félve; nem volt képes elképzelni, mit gondolhat ő, s mégis félt meghallani. Lassan kibontakoztak ölelésükből, először Lujza. De ismét megfogta férje kezét, ismét ajkaihoz akarta illeszteni: Franco gyengédén magához vonta az övét s egy utolsó kísérletet tett:

— Miért nem akarsz nekem felelni?

— Igenis nagy fájdalmat okoznék neked, — szól halkan.

Franconak az az érzése volt, mintha az asszony lelkében valami helyrehozhatatlannál romba dől volna és hallgatott. Nem vonta vissza kezét, de érezte, hogy ereje elhagyja, hogy sötétség, fagyos hideg járja át, mintha Mária, a kit hiába hívott segítségül, másodszor is meghalt volna. Az aggodalom, a fáradtság, a hőség, a szobában levő szagok keveréke annyira hatottak rá, hogy ki kellett mennie, nehogy elájuljon.

Kiment a loggiába. Az ablakok nyitva voltak; a tiszta friss levegő magához térítette őt. Siratta leánykáját a sötétben, tartózkodás nélkül, azon mérséklet nélkül, a mit a világosság okoz. Egyik ablakhoz térdelt, keresztbefonta karjait mellén, sirt, arcát az ég felé fordította s könnyeivel folytak szavai, a kétségbeesés és az égő hit zavart szavai, melyekkel Istent hívta segítségül, Istent, a ki sujtotta őt. S megmondta Istennek, könnyében önzében, hogy engedje őt sirni, de jól tudja, miért halt meg a gyermek. Nem imádkozott-e annyit, hogy az Úr mentse meg őt a hitetlenség veszélyétől, ha anyjával marad? Azon az estén, azon az utolsó estén, mikor Mária mondta neki: «papám, egy csókot» és annyi más gyengédséget s nem akarta elereszteni kezét, mennyire imádkozott ezért! Ijedelem, öröm és kín erre visszaemlékezni.

— Uram, Uram, — szól az ég felé fordulva, — te hallgattál és meghallgattál. Te meghallgattál engem a te titokzatos utaid szerint, te magadhoz vitted az én kincsemet, ő biztosságban van, ő örül, ő vár reám, te egyesíteni fogsz vele engem.

Nem volt keserű a heves sirás, melyben szavai elhaltak. De utóbb, ismét arra az utolsó estére gondolva, keserű volt, hogy elutazott, a nélkül, hogy Máriának megmondaná; hogy megcsalta őt. «Mária, Mária, — könyörgött sirva, — bocsás meg.» Istenem, mennyire lehetetlennek tetszett neki, hogy mindez igaz lehetne.

DUNAI FÜRDÉS.

gyen, mennyire úgy rémlett, hogy csak be kell mennie az alkomba s ott találja őt, alva ágyacskájában, fejét vállára hajtva, kezecskéit nyitva a lepedőn nyugosztalva, tenyerével fölfelé! S e helyett igen, ott volt, de... Ő, minő dolog ez! Nem, nem lehetett vége a sirásnak.

Bejött Leu gyertyával és kávét hozott neki. Az asszonyság küldte. Francónak felesége iránti gyengéd hála érzete támadt. Istenem, szegény Lujza, minő fekete boldogtalanság az ő sorsa! S a bűnhődésnek minő rémületes látszata reá nézve az a csapás, a mely reá zúdult abban a pillanatban, épen abban a pillanatban! Jól megértette ő, Lujza, hogy férjének így kell gondolkoznia, s ezt gondolta is igazán, habár tagadta szánalomból, igen, szánalomból, mint a hogy az szintén elérte. S vajjon a büntetésnek ez a rémítő látszata nem fog-e semmi gyümölcsöt hozni?

Lujza, jobban, mint valaha, eltávolodik Istentől; ki tudja, minő pontig? Szegény, szegény Lujza! Nem Máriáért kell imádkozni. Máriának nincs erre szüksége. Lujzáért kell imádkoznia éjjel-nappal, reménykedni annak a drága kis léleknek imáiban, a ki Istennek van elrejtve.

Franco beszélt Leuvel, elég nyugodtan, elmondott vele mindent, a mit látott, a mit hallott a borzasztó dologról.

— Az Ursten magának akarta az ő kis gyermekét, — mondta Leu végezetül. — A temp-

VITORLÁS CSÓNÁK A DUNÁN.

lomban kellett volna őt látni, kezecskéit össze-téve, szép, komoly kis arcával. Egészen olyan volt, mint egy angyal. Igazán!

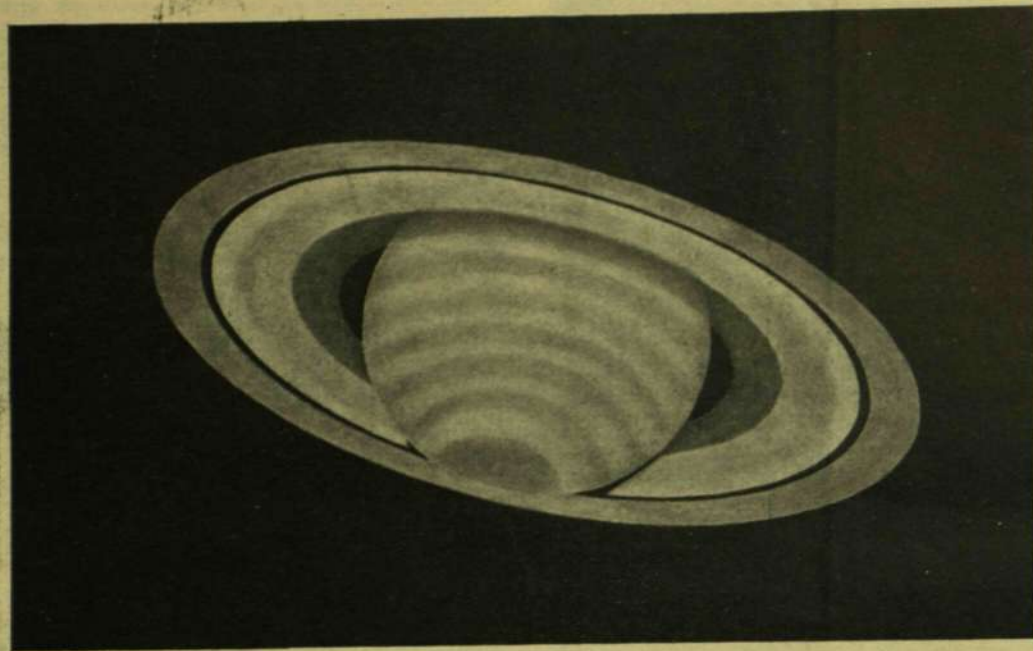
Azután azt kérdezte Francótól, égjen-e tovább a gyertya? Nem, jobb szeret sötétben maradni. S a temetés hány órákor lesz? Leu azt hiszi, nyolcz órákor. Leu, mikor elkezdett beszélgetni, nem egykönnyen hagyta abba, s talán némileg félt is egyedül maradni a konyhában.

— Az ő papája! — mondta még, mielőtt elment. — Az ő kedves papája! Talán nincs egy hete se, hogy idejöttem, gesztenyét hoztam az asszonyságnak, s ez a kedves gyerek, a ki olyan illedelmesen beszélt, egészen mint egy fiskális, ezt mondta: «Tudod, Leu, az én papám nemokára Luganóba jön, s én elmegyek elébe.» Bizony, ez nagy szerencsétlenség!

Könnök és könnök. Ah, az Isten elvette a gyermeket, hogy megmentse őt a világ tévedéseitől; Isten megbüntette Lujzát az ő tévedéseiről, de nincs-e a rettenetes büntetés ő neki, Francónak is szánva? Neki nincsenek hibái? De mennyi, mennyi! Tiszta látománya volt saját életéről, mely nyomorúságosan szegény munkában, tele van hiúságokkal, rosztól felel meg vallott hitének, olyan, hogy felelőssé teszi őt Lujza vallástalanságáért. A világ jónak tartotta őt olyan tulajdonságokért, melyekben nem volt semmi érdeme, mivel vele született. Újból letérdelt, megalázta magát a büntetés súlya alatt, szívének kétségbeesett tördelésében, abban az égő vágyban, hogy bűnhődjék, tisztuljon s méltóvá tegye magát arra, hogy Isten ismét egyesítse Máriával.

Imádkozott és sirt soká, soká, azután kiment a terrasza. Az ég szürkült a Galbiga s a comotói hegyek fölött; hajnalodott. A közel kimagasló fekete Boglia felől hűvös éjszakai szél fűt. Közélről és távolból, a tópartról s a völgy öléből harangszó esendült meg. Az a gondolat, hogy Mária és Teréza nagymama együtt vannak boldogan, önkéntelenül támadt Franco szívében, s világosan és kedvesen emelkedett ki. A harangok esengtek közelből és távolból, a tó partjáról s a völgy öléből, az ég mindinkább fehéredett a Galbiga fölött, a Como-tó felé, a Cressogno-csücs meredek profilja mentében; s a távoli síma vízfelület arra le, kelet felé, a hegyek nagy árnyéka között, gyöngyfényben csillogott. A passiflora ágai, érintve a szélről, csendesen hajlongtak Franco feje fölött, várva a világosságot, az óriási dicsfényt, mely tisztán jött fel Keleten, melyet a harangok köszöntöttek, melynek színeit visszaverték a felhők.

Élni, élni, dolgozni, szenvedni, imádkozni, felemelkedni! Ezt akarta a nap. Magával vinni karjaiban az életet, szívében a halottakat, visszatérni Turinba, szolgálni Itáliát, meghalni érte! A fiatal nap ezt akarta. Itália, Itália, kedves anyánk! Franco hevülő vágygyal kulcsolta össze kezét.

SATURNUS A YERKES OBSZERVÁTORIUM (ÉJZSAK-AMERIKA) 40 HÜVELYKES TÁVCSÖVÉN NÉZVE 1898 JULIUS 7-ÉN.

Lujza is meghallotta a harangszót. Nem akarta hallani, nem akarta, hogy eljőjön megint a nap, hogy eljőjön az az óra, a mikor Máriát át kell engednie a földnek. Gyermekének holtteste mellett térdelve, megígérte neki, hogy minden nap, élte fogytáig, eljön hozzá beszélni, hoz neki virágot, társa lesz este és reggel. Azután leült, elmélyedt sötét gondolataiban, melyeket nem akart férjének elmondani, melyek 24 óra alatt megváltoztak és megértettek benne, mint egy gonosz ragály, a melyet régen felszított, de a mely sokáig télen maradt, míg egy adott pillanatban a vérkeringésbe került és rohamosan, erőszakosan elterjedt.

Minden vallásos eszméje, hite Isten létezésében, kételkedése a lélek halhatatlanságában, fenekestől fel akart fordulni. Meg volt győződve, hogy valóban nem hibás Mária haláláért. Ha valóságban látszanak egy Bölcsesség, egy Akarat, egy Erő, mely ura az embereknek és a dolgoknak, ezé volna a szörnyű hiba. Ez a Bölcsesség hidegen előre látta Pasottiné látogatását és ajándékát, eltávolította Máriától a személyeket, a kik őt anyja távollétében megőrizhették volna, védtelenül és kegyetlenül törbe csalta és megölte őt. Ez az Erő állította meg őt, az anyát, épen abban a pillanatban, mikor az igazságosság eseleketét akarta befejezni. Ostoba volt ő, hogy azelőtt hitt az isteni Igazságosságban! Ninos isteni igazságosság, hanem ott van a trón szövetségese, az osztrák Isten, a ki társ minden igazságtalanságban, minden kevélységben, okozója a fájdalomnak és a rossz-nak, gyilkosa az ártatlanoknak és védelmezője a hamisaknak. Ah, ha ez létezik, jobb, hogy Mária egészen ott van abban a holt tetemben, jobb, hogy semmi része sem él tovább s nem jut a gonosz Mindenhatóságnak kezei közé.

De lehetséges-e kételkedni abban, hogy ez a borzasztó Isten létezik? S ha nem léteznék, lehetne-e kívánni, hogy az emberi lény egy része folytassa az életet, nem csodaszorú, hanem természetesen, a siron túl is? Ezt talán könnyebb megérteni, mint egy láthatatlan zsarnok létezését, egy Teremtőt, a ki kegyetlen saját teremtményeivel szemben. Jobb a Természet uralma Isten nélkül, jobb egy vak, de nem ellenséges uralkodó, a ki nem megfontoltan gonosz. De bizonyára nem kell gondolni többé, sem ezen életben, sem a jövőben, ha ugyan van ilyen, az igazságosságra, erre a hiú képzeletre.

A hajnal bizonytalan világossága társult gondolataihoz, úgy mint Francóééhoz, de mig ennek ünnepélyes és vigasztaló, amannak gyűlöletes volt. Franco, keresztény létre, a harag fegyveres felkelésére gondolt Krisztusban testvérei ellen, azon szeretet okából, melylyel az ég egy kis csillagának egy pontja iránt viseltetik; amaz egy óriási felkelésre gondolt, a mindenség felszabadítására. Az asszony gondolata lehetett nagybobszerű, értelme látszólag erősebbnek; de az, a kit annál jobban megismer az emberi nemzedék, minél jobban emelkedik műveltségben; Az a ki elfogadja a hódolatot minden nemzedéktől, annak tehetsége sze-

rint és fokozatosan átalakítja és felemeli a népek eszményeit, felhasználva a földön való uralkodásra alkalmas időben az alsóbbrendű és elenyészendő eseményeket is. Az a ki ámbár a Béke és az Élet, eltűri, hogy a seregek Istenének nevezessék: Az az ő itéletének jelével megjelölte az asszonynak és a férfúnak ábrázatát. Mialatt a szürkületből kigyúlt a hajnal, Franco homloka belső fénytől lett sugárzóvá, szemei a könnyek között az élet erejétől égtek; Lujza homloka mindinkább elsötétült, kialudt szemeinek mélyében sötétség terült el.

Napkeletkor egy hajó tűnt elő a caravinai csúcsnál. V. ügyvéd volt, a ki Varenából jött Lujza hívására.

VII. FEJEZET.

Kísértetek.

Ugyanezen napnak estjén válogatott társaság gyűlt össze a marchesa vörös termében. Pasotti erőszakkal magával vitte oda szerencsétlen feleségét s majdnem erőszakkal Puttini Giacomo urat, a ki hiába vonakodott a legkedvesebb Ellenőr úr zsarnoki szeszélyeivel szemben. Eljötték még a puriai plebános és Palkó, kíváncsiak lévén az oriai tragédiának hatására az öreg márvány-arczon. Palkó magával vonszolta a jó Nagy-Palit, a ki szintén gyengén vonakodott, mint aféle tökfik. Eljött a caravinai prefektus, ki szívében egészen Francóval és Lujzával érzett, de mint erős-szorgói plebános, kénytelen volt bizonyos tekintettel lenni ellenségükre.

A marchesa valamennyit a szokott szenvtelen arczoval, a szokott flegmatikus üdvözléssel fogadta. Maga mellé ültette a kanapéra Barborin asszonyt, a kinek ura megtöltött minden legesekélyebb célzást az oriai szerencsétlenségre; elfogadta a többieknek hódolatát, megtette szokott kérdéseit Palkónak és Nagy-Palinak nejeire vonatkozólag, s elégedetten a felett, hogy Palkóné és Nagy-Paliné jól vannak, keresztbe tette kezét a hasán és méltóságteljesen hallgatott udvarlóinak félkörében. Pasotti, nem látván Friendét, azonnal kérdézőkódított felőle alázatos késséggel. «Ez a Friend? Szegény Friend.» Ámbár ha karmai közé kaphatta volna, *solus cum solo* azt a fogvisorító rüt ördögöt, a mely elrongálta az ő nadragját és felesége alsósoknyáját, örömet megfojtotta volna. Friend gyengélkedő volt két nap óta. Az egész társaság meg volt hatva és sajnálkozott az eseten, abban a titkos reményben, hogy az átkozott szörnyeteg nemsokára megdöglik. Pasottiné látván, hogy annyi száj beszél, annyi arc lesz szomorú s nem hallván egy szót se, feltételezte, hogy Oriáról beszélnek, szomszédjához, Nagy-Palihoz fordult, kérdezte őt szemeivel, eltávtá száját és ujjával Oria irányába mutatva.

— A kutyáról beszélnek, — szólott az. A süket nem értette, felsőhajtott és találmokra szomorú arcot csinált.

Friend sokat és igen is jól evett s valami utálatos betegségben szenvedett. Palkó és a puriai plebános készségesen adtak tanácsokat. A caravinai prefektus másutt már kifejezte azt a mérsékelt véleményét, hogy a tóba kellene dobni úrnőjével a nyakán. Mialatt annyi érdek-lődéssel beszéltek a ház állatjáról, ő Lujzára gondolt, a mint látta őt reggel, magából kikelve, halotthalványan, mikor szinte őrgöngyve ellenkezett először a koporsó bezárásánál, azután elvitelénél, s mikor a temetőben ő saját kezeivel szórta a földet gyermekére, mondván neki, hogy várja meg, nemsokára le fog jönni, hogy mellette fekdüdjék s hogy ez legyen az ő menyországu.

Habár érdeklődéssel beszéltek a rühes Friend-ről, a halott gyermek és a kétségbeesett anya kísértetei mégis ott voltak a teremben. Mikor már egyik sem tudott többet mondani a kutyáról s egy percznyi csend lett, a két halvány kísértetet mindenki hallotta, a mint kérék, hogy róluk beszéljenek s mindenki látta őket annak a személynek a szemeiben, a ki szerette őket, Pasottinében. Férje azonnal iparkodott elterelni a figyelmet s Giacomo úrnak egy tarokk példát adott fel. A többi tarokkista sietve megragadta az ajánlatot, a kísérteteket többé nem hallották és mindenki fellelegzett.

(Folytatása következik.)

A SATURNUS GYÜRÜI

A Saturnus gyűrűs világa kétségkívül a legérdekesebb csillagászati objektumok közé tartozik.

Eme tőlünk 1277 millió kilométernyi közepes távolságban lévő égi test földünkénél 94-szer nagyobb tömegű és a Nap körüli pályáját 29 1/2 év alatt futja be. Csodálatos alkata miatt mindenkor nagy figyelemmel vizsgálják, persze — alkalmas eszközök hiányában — a nélkül, hogy magyarázatát tudták volna adni. Gyűrűit illetően sokáig tökéletes zavar s hallatlan nézeteltérés uralkodott. Erről a nagyságáról Galilei esete ad némi fogalmat. Ő ugyanis 1610-ben távcsövével háromszoros csillagnak látta, egy nagyobb csillag mellett jobbról-balról két kisebb fénylő. Mily nagy volt azonban ámulata, midőn egy-két évi megfigyelés után a mellék csillag eltűnt, s a Saturnus olyan egyszerű bolygónak tetszett, akár a többi. Mivel e jelenség mibenlétét felfogni nem tudta, az egészet csak távcsövének hibájában rejlő optikai csalódásnak tulajdonította s boszúságában megfogadta, hogy többet a Saturnust meg nem nézi. Ez ugyan nagy hiba volt, mert a milyen éles látású tudós volt Galilei, ő is rá jöhetett volna arra, mire 45 évvel későbbben Huygens, t. i., hogy az a csodálatos füles fázékhoz hasonló bolygó, a Saturnus tulajdonképpen gyűrűs égitest.

Az ővei rendkívül vékonyak, alig 100 kilométernyi vastagságuk s így nem is lehet csodálkozni, ha az akkori primitív csillagászati eszközökkel nem tudták őket felismerni. Eleinte nem is vették észre, hogy egy egész gyűrűrendszerrel van szó. Bell angol műkedvelő csillagász vette először észre, 1665-ben a gyűrű egyik sötét választó vonalát, s az így felfedezett belső övet Cassini-ről, ki behatárolta megfigyelte, Cassini-féle gyűrűnek nevezték el.

A mult század közepe táján végül meglettak a harmadik, legbelső, aránylag igen sötét gyűrűt is, mely oly feltűnő, hogy épen séggyel érhetetlen, miért nem vették észre már hamarabb is. Találunk ugyan erre vonatkozólag régebbi megfigyelőknél is feljegyzéseket, ezek azonban igen homályos és kértelmu vonatkozások.

A Saturnus forgástengelye épen úgy mint földünké, pályájára nem merőleges, hanem 28 foknyi szöget képez vele. Ennek következtében az öveket egy Saturnus-év leforgása alatt kétszer látjuk teljesen nyitottnak, egyszer a felső lapjukkal, egyszer pedig alsó lapjukkal (lásd az 1898-iki felvételt) felénk fordulva, kétszer pedig az élükkel, a mikor is vékonyaságuk miatt majdnem teljesen eltűnnek szemünk elől s csak a legerősebb távcsövekkel vehető észre helyükön egy keskeny sáv. A gyűrűk e látszólagos eltűnése, főképen két oknál fogva lehetséges. Először, ha azok képzetben

meghosszabbított síkja pontosan magát a Napot, másodsor pedig ha földünket metszi. Ez utóbbi eset is azonban csak napközben játszódhatik le, tehát mikor a gyűrűk síkja a Napon amúgy is átmege. Van még egy harmadik eset is, mikor a gyűrűk láthatatlanokká válnak, t. i. mikor bár teljes nyílással vannak felénk fordulva, de árnyékban lévő lapjukat mutatják. Ilyen esetben természetesen az övek széles árnyéka a bolygón igen jól észlelhető.

Az elmúlt évben is kitűnő alkalom kínálkozott a gyűrűk eltűnésének megfigyelésére. Bernard ezt ki is használta s az északamerikai Yerkes csillagda, hatalmas 40 hüvelykes távcsövének segítségével az itt közölt képeket készítette. A mint látjuk, az 1907 október 13-iki képen az öv a legkeskenyebb, míg előtte és utána valamivel vastagabb, mivel ekkor már valamiképp lappal állt felénk. A bolygó két oldalán a gyűrűk sötét övével egy vonalban mindegyik képen két-két fényesebb csík látható, ezek a gyűrűk sűrűbb részeinek felelnek meg s többé-kevésbé igazolni látszanak azt az elterjedt fölfogást, hogy az övek az apró testcské mértékeltlen halmazából állanak s hogy a gyűrűk nem minden részükben homogének, hanem vannak lazább és tömörebb helyeik is, mint az a szinte Bernard által szerkesztett rajz felülnézetben ábrázolja. E feltevést Bernard-nak egy másik megfigyelése is igazolja. 1889-ben a Saturnus egyik holdjának, Japetusnak fogyatkozását, — tehát a bolygó mögötti elbúvását — vizsgálgatván, azt tapasztalta, hogy e hold fénye a gyűrűk mögött nem egyszerre, hanem fokozatosan gyengül s csak a második, azaz a belső Cassini-féle gyűrű árnyékában tűnt el teljesen. Seeliger és Müller fotometriai, Keeler spektográfiai kutatásai mind ezt igazolják, úgy hogy mai ismereteink szerint a gyűrűket különböző sűrűségű porfelhőknek tekinthetjük, melyek igen laza szerkezetűek ugyan, de szemünkben tömör egészként mutatkoznak. A gyűrűk közötti sötét terek ritka halmazállapotuk miatt a fényt teljesen át-bocsátják, ezért átlátszók s az így keletkezett sötét övekből áll az egyes fényes körök közötti éles választóvonal.

A Jupiter felszínéhez igen hasonló felületi képződményei lehetnek a Saturnusnak is. A rajzok összehasonlításából legalább erre lehet következtetni. Mint amannak, úgy az utóbbinak is megvannak az egyenlítői fényes és sötét sávjai. Csak hogy míg magának a Saturnusnak van légköre, addig a gyűrűk körül ennek legkisebb nyoma sem volt eddig kimutatható.

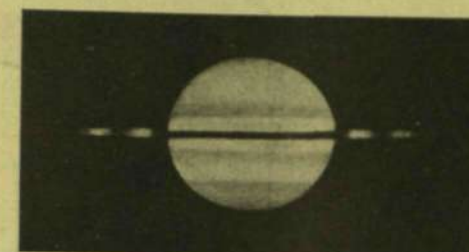
A gyűrűk laza részecskéi természetesen a főbolygó s holdjai zavaró befolyásainak vannak kitéve s innen magyarázható, hogy a gyűrűk széleinek távolságát Saturnustól, egymáshoz való viszonyait, majd fényintenzitásukat is újabban számos észlelő változónak találja. A háborgás-elmélet ezeknek mechanikai magyarázatát megadni még nem tudja, s így maradt a jövő asztromusainak is még ezen a téren elég megvitatni s megoldani való feladatuk!

Massány Ernő dr.

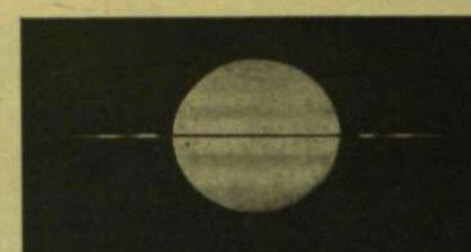
RIKÁRD, A HAJÓÁCS.

Irtó Cholnoky Viktor.

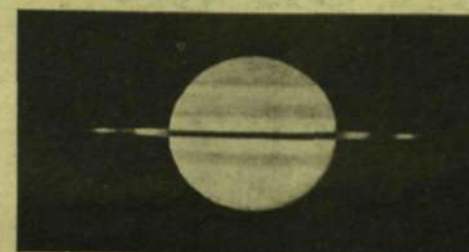
A Balaton ama nagy, nevezetes megdagnása előtt, a mely valamikor a hetvenes években történt és a mely elpusztította a savanyúvízi eszplanád nyárfáit, csak halászbárkák járták a vizet, meg az öreg «Kisfaludy» dohogott át naponta kétszer Siófokról Savanyúvízre. Igen, Savanyúvízre és nem Balaton-Füredre, mert ez az utóbbi csak afféle Bae-decker-név, mondvascsinált, ha átment is a nyelvünk használatába. Füred: az poros falu a Tamáshegy utolsó lankája alatt, a nevének semmi köze a «fürdő»-höz, hanem a fürjekben gazdag földjeiről vette még valamikor az Árpádok korában. Ott lenn a parti fürdőhelyet a balatoni nép Savanyúvíznek nevezi és ebben az elnevezésben nagy darab magyar népszociológia van. Ezek az emberek, a kik minden nap a Balatonnal ébrednek és a Balatonnal alusznak el, úgy megszokták ezt a világesodát, hogy már unják és egyáltalán

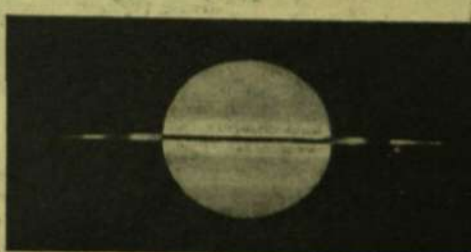
1907 július 2.

1907 október 13.

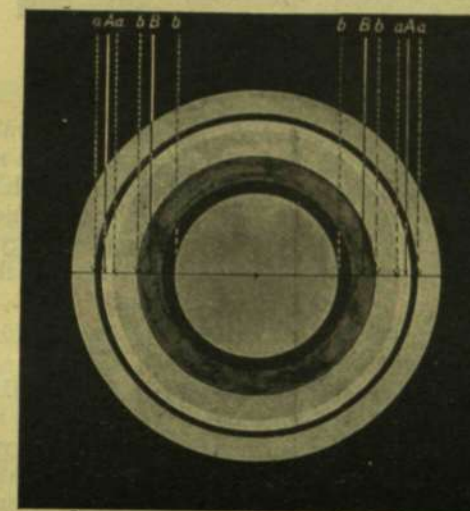

1907 november 8.

1907 november 25.

SATURNUS FELVÉTELEK.

Az A B és B A vonalak a gyűrűk legsűrűbb részét mutatják; — a szakadozott a a b b és b b a a vonalak pedig az övek széleit.

A SATURNUS GYÜRÜI FELÜLRŐL NÉZVE.

nem fontos nekik. Romeo is ráunt volna Juliára, ha feleségül veheti. A csopakiaknak, az arásiaknak és a füredieknek a gondolkodásában a Tihanyynal szembe kanyarodó öblöt nem a nagy víz csodálatos perspektívája jellemzi, hanem az, hogy fölötté egy jó köhajtásnyira, fogat szarítótan vasizt és gyomrot tágitótan szénsavas savanyúvíz buggyanik ki a földből. Arról, nem a Balatonról nevezték el a bencézsek fürdőhelyét.

Mert, mondom, a balatoni nép unja a Balatont és nem nézi másnak, csak afféle vízi szántóföldnek, a melybe nem kell vetni, mégis lehet rajta aratni, — igaz, hogy búza helyett csak nádat. Vagy ellassodott és higgá vált szőlőhegynek, a melynek a fűrtjét úgy hívják, hogy fogas, vagy haresa. Unja a balatoni nép a nagy vizet úgy, mint a hogy a belgiumi halásznak nem kell az osztriga, vagy a hogyan az arabot pokolba kergetheted a datolyával. Még fürdeni is csak akkor fürdenek, ha lovat usztatnak. Maga a «Kisfaludy» kapitánya. A legelső magyar hajóskapitány, az öreg Keő Józsi is csak arra találta hasznosnak a Balatont, hogy akárhol bele lehet köpni a nélkül, hogy a háziasszony megharagudna érte. A mint kifújatta a göthös kazánból a maradék gőzt, szaladt haza, a pinczéjébe, az oportójai, bajorjai és chasselasse-ai közé. Szarzföldi foka volt az öreg, pedig a veszprémi, meg a zalai urak «tengeri farkas»-nak csúfolgatták.

Az első vízi ponyva, a melyet a savanyúvízi parasztok megláttak, Alsó-Örs felől jött és a csopaki nádas szélén bukkant fel. Fekete, keskenytestű barchettán egyetlen nagy, négyzetes latin vitorla, a melyik karsún bókolt a nyugati szél előtt és mint valami új, addig ismeretlen, nagy vízi madár libbent oda a part alá. Az Endrődi Sándor yachtja volt ez, a költő, a ki akkor Alsó-Örsön hallgatta, a mit a tücsök dalol. Talán a poéta örök

sóvárgással telt lelke üzte rá a vizre, talán a hab örökké szaladó és mégis mindig megmaradó sivataga hívta, csalta a lelkét... nem tudom. De Endrődi Sándor volt a Balaton első vitorlása.

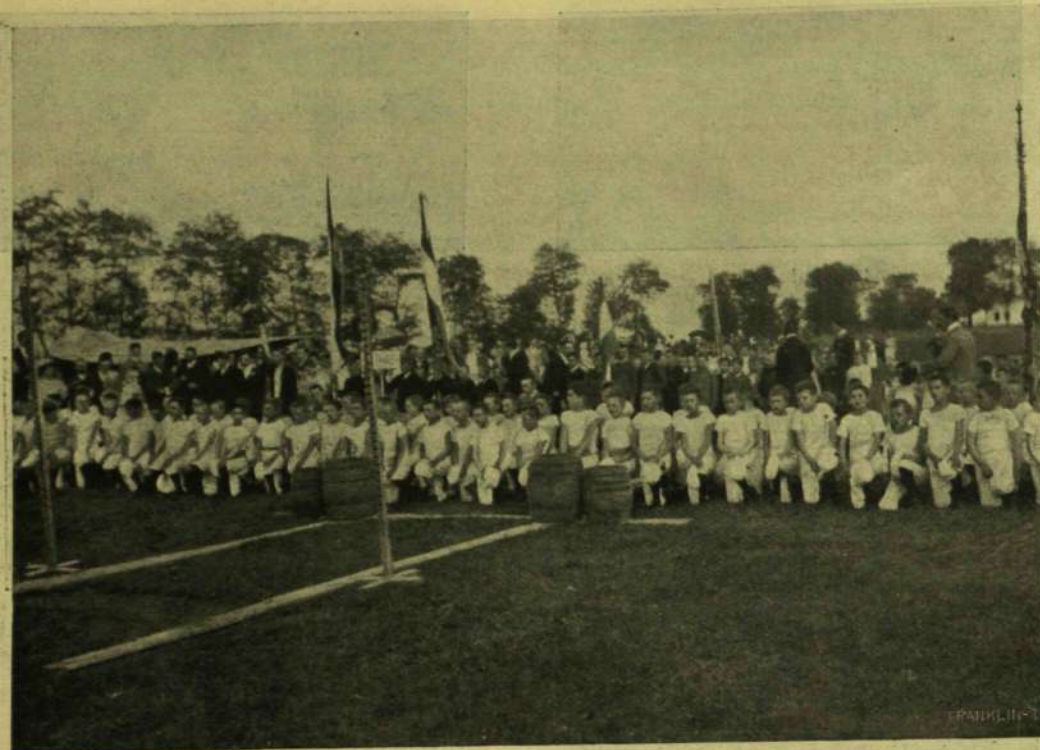
Azután sok idő eltelt, sok halászegényt fogtak ki még a Balatonból holtan és a Sió szilipjén is sok víz elszaladt, a míg egy napon különös, vöröshajú, széleslápú, lefelé görbült szájú ember jelent meg Savanyúvízen. A balatonparti magyarság közt is gyakori a piros hajú ember, de ezek fakópirosak, az az idegen meg lángvörös volt. Mintha a fejében bent égett, izzott volna valami és ennek a belső hűvűnek a lángja csapott volna fel vörös tincsekben a homloka fölé. Pedig melegség, az semmi sem volt ebben a bő nadragot viselő, gummitalpu, szalmakalapos emberben, a kinek az agyán mindig ott égett a kurtá, gyömbérszagú fapipa. Nem volt benne semmi melegség, mert angol volt és Young Rikárdnak hívták.

A Balatonnak amúgy is megvan az a saját-sága, hogy a benne fürdő embert húzza befelé, az angolnak pedig a faji mivoltából van az, hogy magikusan húzódik a vízhez. A Balatonnak és az angolnak tehát egyszer, valamikor össze kellett találkozni, kérlelhetetlen bizonyossággal.

Young Rikárd egy árva betűt sem tudott semmiféle más nyelven, csak angolul, mégis elindult hazulról, a ködből, hogy a csatornán és idegen országokon keresztül, hogy megkeresse a magyar vizet és hajót építsen rá. Ott-hon, talán Southamptonban, vagy talán fön a skót Glasgowban egyszerű hajóács volt, itt nálunk megbámulták, hogy aranykeretű pápaszemet hord az orrán. Mert nem értették meg, hogy nem ezíraságból hordja, hanem azért, mert az arany, ha feldörgöli is az orra nyergét, nem mérgezi meg a véré. Nem ékszer, hanem eszköz volt neki az arany.

Mondom, egy betűt sem tudott más nyelven, mint angolul és mégis, a megérkezése után egy hétre a nagy árviztől kidöntött, gyökeretlenül elszáradt jegenyk mögött már ott állt a deszkából összezesszékábált nagy hombárja, a mely alatt elkezdett ladikokat csinálni. Tenyéryei vékony, öles hosszú keményfa lécekből, dupla, kalapos szegekkel verte egy-egy a csónakjait, még csak kőczt sem vert a részek közé, csak valamelyes szurkot öntött oda, olyan vizálló volt az, a mit össze-ácsolt.

És a hombárja köré elkezdtek gyülekezni a fürdői, meg az arási parasztok. A Danka, az Ortvain, a Berta, az Árbók, meg a Tormási. És nézték, hogy mit csinál és — higgyék el nekem, — elkezdtek vele beszélgetni. A Pantheosz tudja miért, azért-e, mert az angol is olyan jól tud hallgatni, mint a magyar, vagy pedig azért, mert a magyar is épen úgy esik gondolkozóba, mint az angol: de annyi bizonyos, hogy az angol meg a magyar a feje billentéséből, a szeme pillantásából is megérti egymást. Mondják meg mások, hogy miért igaz, én csak láttam és tudom, hogy igaz.

HAZÁDNAK RENDÜLTELENÜL.

Mint a hamelni patkányfogó a gyermekeket, úgy szítja magához ez az egyetlen ember az arácsi és füredi parasztokat. Talán nem is olyan nagy volt a mestersége, mindössze felfűződte a parti népség előtt, hogy Balaton is van a világon. És hogy arra nem tuskóból kivágott halászkészültséggel kell rámenni, hanem kétezer esztendő normann mesterségnek, a tengerkénszernek minden felfegyverkeztségével.

A forduló esztendő nyarára már megtanulta az Orvein, hogy hogyan kell a csónakot egy szál evezővel igazgatni, a Berta „good luck!” szóval köszöntötte szomszédját, harmadesztendőre pedig a Danka meg az Árbók úgy ott-honn voltak a mainsail, a topsail, a boomray, a backboard, a reeling titkaiban, mintha valamelyik walesi, vagy írországi halászfaluban dalolt volna a bölcsőjükhöz altatót az örök tenger.

És benépesedett a Balaton csónakokkal, apró bárkákkal és yachtokkal. Mintha ezer szárnya támadt volna a víznek, úgy ragyogtak a fehér foltok — mind egy-egy vitorla — az alkonyattól festőpalatává vált Balaton ezerszer áldott tükrén.

És a mikor Gosling, a főkonzul, megépítette hétárbozos vízi kastélyát Young Rikárdal, akkor megalakult a Yacht-Club is. Mert a hol két angol együtt van, ott mulhatatlan már, hogy bekövetkezzék a club.

Valahogyan így adott szárnyat az addig csak nótás és regés Balatonnak Young Rikárd. Valahogyan így tanította rá a magyar parasztot, a magyar urat és a magyar mágnást arra, hogy megismerjék, megtudják és angol szerelemmel megértsek, hogy mi az a víz.

És a mikor elvégezte a feladatát — talán a víz Illés prófétája volt, talán küldött ember volt, talán shaksperei magyarázója volt a hajózásnak, a hullám megértésének, megszelidítésének? — egyszerre eltűnt. Elment Savanyúvízről úgy, mint a hogy jött, csillogó pápaszettel, kurta fapipával, bő, nyugodt, minden mozdulatot kiengedő angol ruhában. A mikor ott állt a Siófokra induló hajó fődélzetén és a mikor ezer zsebkendő intette feléje a búcsúást, akkor is csak lefelé görbült szája csöndes mosolygásával felett. És eltűnt a Balaton bronzkódében, — vissza Angliába, vagy új agitációra új vizekért? Nem tudom.

A NEMZETI FALANX.

Mintegy egy évvel ezelőtt alakult meg a nemzeti falanx egyesület, mely fő céljával a falusi iskolából kikerült serdülő ifjúság továbbképzését tűzte ki. Működésének főrésze abban áll, hogy az iskolából kikerülő gyermekeket egy kis hadseregbe sorozza be, a mely épen úgy gyakorlatozik, ugyanazon vezényszók alatt, mint a honvédség, e mellett versenyeket ren-

dez, a melyekben a testi ügyességben kiválókat jutalmakat nyerne s végül fegyvert ad a nép kezébe, a melylyel célbalőni tanuljon. Mikor aztán így a hadsereg átveszi majdan az újonczait, a gyermekeségtől edzett, erőben, ügyességben fejlesztett regruta már az első perczen használható tagja lesz a haderőnek.

A nemzeti falanx mintegy két éve áll fenn, s már elvben az ország legtöbb megyéje elfogadta az egyesület programját. Így keletkeznek aztán a különböző megyei fiókok, a melyek a központtal szerves összefüggésben vannak, de önállóság intézkednek a közös alapszabályok szem előtt tartásával a helyi intézkedések megalkatása és a programszerű népversenyegek tartása iránt, a mely mintegy évenkénti vizsgája a fiókegyesület munkálkodása eredményének. Az ország legelső fiókja Monoron, Pestmegyében keletkezett, a hol pünkösdi ünnepén már fennállása óta a második versenyt tartották meg. Legközelebb Esztergom, Győr és Mór városok vármegyéik követik a példát.

Az egyesületbe való belépés a gyermekeknek nézve semmi kényszerrel nem jár, hanem a gyermekek természetében fekvő katonádsi játszsát kedveltetni meg velük; s a jutalmakkal egybekötött versenyek a vetélkedést, a tökéletesedésre való törekvést szitják fel közöttük.

A NÉZŐK.

A NEMZETI FALANX MONORI NÉPVERSENYÉRŐL.

Minden községből egy-egy oszlop alakul s az oszlop vezetője lehetőleg az iskolai tanító, vagy ha ez alkalmas nem volna, valamely helyben lakó katonaviselt önkéntesen ajánlkozó, a ki az egyesület növekvő anyagi erejéhez képest megszabott jutalmakban részesül.

Az intézmény eszméje nem teljesen új. Franciaország már kísérletezett vele régebben, de ott hasznát kereső magánvállalkozás lett belőle. Ujabban különösen Olaszország és Románia állít fel a falanxhoz hasonló intézményeket s az onnét jövő jelentések szerint fényes eredményrel. Magyarországon sok egyéb baja között nehezebben megy az egyesület működése, de az intézmény meghonosulása két évi fáradságtalan munkálkodás után aránylag mégis elég gyorsnak és eredményesnek mondható.

A mai számunkban bemutatott fényképek a monori népversenyről valók, a melyet az ottani fiók pünkösdi másodnapján rendezett. Monorról, Üllőről, Lőrinczről, Gombárról, Péteriről, Gyömrőről mintegy 400 gyermek vett részt a versenyben s a tisztán parasztfiúkból álló csapatok is meglepő intelligenciát és ügyességet árultak el gyakorlataikkal. A versenyt a monori fiúk czéllövészeti versenye fejezte be. A győztesek az egyesület ezüst- és bronzérméit nyerték, a csapatok oktatásában kitűnt oszlopvezetők pedig értékes pénzdíjakat kaptak.

Báró Nyáry Albert.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az „Ember Tragédiája” olaszul. Madách remeke megjelent végre olaszul is. Két fumei honfitársunk: Czink Lajos és Antonio Fonda urak vállvetett buzgalmának köszönhetjük, hogy az olasz irodalom végre tudomást vehet róla s bizonyos fokig élvezheti is a legnagyobb magyar drámai költeményt. Czink fordította le olasz prózában s e fordítást szedte jánbusokba Fonda. Verselése eléggé folyékony, bár kissé bőbeszédű. Madách tömör mondatai meghígnak kezei között; 4—5 magyar sort 8—10 olasz sorral ad néha vissza, a mi által sok felesleges részlet, ha értelme nem változott is, erőtlenné vált a fordításban. Madách nyelve és verselése nyersen őszinte, Fondáé burkolt és körülíró. A lírai részek sikerülnek neki legjobban, de Madách fő ereje a gondolat, a tömörség, a határozottság, nem az áradás. Fogarzaró vagy Stecchetti költői ereje és olasz nyelvtudása volna talán elegendő ahhoz, hogy Madáchot azon a színvonalon mutassa be az olasz nemzetnek, a melyen tényleg áll. E két világhírű költő azonban nem tud magyarul. Honfitársaink fordítása más-különb, ha az ember a magyart félre teszi, nagyon kellemes olvasmány, szórakoztat, megnyer. Az olasz olvasó, a ki az eredetit nem ismeri, tisztelettel fog

emlékezni a nagy magyar nevére e fordítás olvasta után s meg fogja sejtetni, hogy nem közönséges elme volt a sztrégovai remete. És a mi számunkra ez is nyereség s köszönet illeti érte a két buzgó fordítót. A testes, nagy nyolczadrét alakú könyv Madách arcképével, rövid életrajzával, Zichy Mihály néhány kartonjának kisebbített másával, a fumei Battara nyomdában készült s gróf Nákó Sándor kormányzóknak van ajánlva, a ki a költségeket fedezte.

Az Arno partján. Vidor Marczit, a ki most egy kis kötet verssel lép a közönség elé, Firenze szépségei ejtették meg, annyira, hogy nekik szentelte versei java részét. Akármily nagy hatással volt azonban rá az Arno-parti virágok-városa, az egyéniségét, a levegőjét nem tudta megfogni és verseibe rögzíteni: a Firenzében kelt versek között alig van, a melyet ne lehetett volna bárhol másutt megírni, a hangulatuk nincs lokalizálva, nem kapcsolódik bele azozba a benyomásokba, melyeket Firenze a fogékony emberre tesz. Hogy egy őszinte érzés ennyire nem egyénien van kifejezve, az arra vall, hogy a szerzőben nincs elég erősen kifejlődött egyéniség, hogy a míg az érzést szavakba, rímekbe és ritmusokba tudja önteni, elvész a színe és a hamva, — a versre aztán nem marad egyéb, mint esengő-bongó szó. Ez eredendő hiány kell hogy legyen nála, mert máskülönb routinosan dolgozik, a technika nem okoz neki nehézséget, de saját melódiai nincsenek. Ugyanezt találjuk azokban a verseiben is, melyekben hazafias érzést akar énekelni; ezekben sem emelkedik a konvencionális eszmék és kifejezési formák fölé. A mi a versírásban ügyesség dolga, megtanulható valami, az megvan bennük, a mi eredeti, természet-adta adomány, a mi tehát az igazi költőt teszi, abból alig találunk meg valamit.

A végzet és szabad akarat viszonya Sophokles drámáiban. Ez alatt a cím alatt figyelemreméltó kis tanulmányt adott ki Kemény Gábor. Megvan az a főérdeke, hogy Sophokles drámáiról szólván, magukból a drámákból indul ki, nem pedig a filológiai irodalomból, mint az ókori irodalommal foglalkozó tudósok szeretik tenni. Önálló véleményre törekszik s szabadon, idegen közvetítés nélkül akarja magába venni az író hatását s csak azután olvasni, összehasonlítás kedvéért, mások véleményeit. Azt az álláspontot foglalja el, hogy Sophokles tragédiái nem sorstragédiák, mint az eddigi írók felfogták, hanem ép úgy a szabad akarat és az erkölcsi beszámíthatóságon alapulnak, akár a modern tragédia. El kell ismernünk, bár az ellenkező véleményén vagyunk, hogy ezt az álláspontját ügyesen védi s okfejtése arra vall, hogy jól bele tudott hatolni Sophokles drámáiba. Van a tanulmányban sok fiatalos, elhamarkodott vonás, de másrésről sok olyan jel is, a mely a szerző hivatottságára vall.

Poémák. Malomhegyi István, ha jól emlékszünk, jó rég ideje próbálkozik már a versírás mezején, a nélkül, hogy valami komolyabb sikert tudott volna felmutatni. Új kötetével sem fog feljutni a Parnaszusra, mert bizony verseiben alig találunk többet egy jóindulatú dilettáns próbálgatásainál. Elmélkedő lélek, a ki a tanulságok szempontjából nézi a természet és életet, de a tanulságok, melyeket szemléletből merít, nem valami mélyen járók, a mint hogy a szemlélete is a felszínen marad. Ugyancsak laza

A MEZÍTÁLABOS SZÁZAD.

GYÖMRŐI FIÚK FELVONULÁSA.

és tapogatózó a technikája is, rímeit akárhányszor az üstökűknél fogva vonszolja a sorok végére s nem is mindig azt mondja, a mit mondani akar, többnyire csak melléje talál a célpontra, a mely felé törekszik. Így bizony nem sok öröme telik e versekben az irodalomnak; megmaradnak a szerző magánügyei. Neki élvezetet szereztek írásuk közben s rá nézve bizonyára ez a fődolog.

A nemzetiségi kérdés és a magyar birodalmi eszme. Egy Mercator álnévbe burkolózó szerző röpirata viseli ezt a címet. Új szempontból, új világításban igyekszik megvilágítani a nemzetiségi kérdést, a magyar politikának ez egyik legfontosabb problémáját. Abból indul ki, hogy a nemzetiségi kérdés nem pusztán belügyi kérdés, hanem a fennálló közjogi kapcsolattal fogva bizonyos kihatással van Ausztriára is s ennek következtében külpolitikai helyzetünkre is. Hogy azután ebből a szempontból nézve a dolgokat, milyen következtetésekre jut, az már a politikai diskusszió dolga s kívül esik a mi körünkön. A röpirat minden esetre érdekes kísérlet a magyar politikai problémáknak magasabb s szélesebb áttekintést nyújtó álláspontból való tárgyalására.

Házasság és szerelem feminista tükrében. Wilhelm Szidónia e cím alatt egy kis füzetet adott ki. Természetesen a feminizmus érdekében száll síkra s elmondja mindazokat az argumentumokat, melyeket a feminista irodalom erről a nézve központi érdekű kérdéssről felhozott. Új érveket nem találunk a füzetben, sem új megvilágítást a dolgoknak, a már ismert gondolatort azontán ügyesen, világosan és élénken fejt ki.

Új könyvek:

Az Arno partján. Versek, írta Vidor Marczit. Budapest; ára 2 korona.

Poémák. Írta Malomhegyi István. Budapest, Lampel-Wodianer részvénytársaság; ára 3 korona.

A nemzetiségi kérdés és a magyar birodalmi eszme. Írta Mercator. Budapest, Ráth Mór; ára 2 korona.

A végzet és szabad akarat viszonya Sophokles drámáiban. Írta Kemény Gábor, Sopron. Röttig Gusztáv és fia.

Házasság és szerelem feminista tükrében. Írta Wilhelm Szidónia. Budapest, Benkő Gyula könyvkereskedése; ára 1 korona.

PARÓKÁS ŐZ.

Sok nézője, mondhatni bámolója van Arad városában, Záray Géza csemegekereskedő udvarán egy hároméves őzbaknak, mely a rendes „agancs” helyett különös, régi magyar főkötő formájú, daganatszerű, itt-ott pöttyögőben végződő dísz rakott fel a fejére. — Miként képünkön látható, meg is érdemli a megtekintést, mert e paróka-képződés, — bár eléggé ismeretes, nem épen mindennapi jelenség. Gyűjteményekben, muzeumokban talán sokan láttak ilyen kisebb-nagyobb terjedelmű parókát az őz fején, de eleven, járó-kelő állatot e bizarr fejdíszszel bizonyára kevesen.

E parókás őz Bihar vármegyéből félévés korában került gazdájához. «Akkor még csak

DÍSZFELVONULÁS.

A NEMZETI FALANX MONORI NÉPVERSENYÉRŐL.

némi nyoma volt a parókának — írja levelében; — de azóta folyvást nő s ma már majdnem akkora, mint a feje. Kukoriczadárán, zabon, árpán, herén, szénán él és jó húsban van.

Persze, mindenki azt kérdezi, mi lehet e sajátzerű képződésnek az oka? — Hogy mi voltában torzképződés, rendtelenség, első pillanatra világos. Az is könnyen gondolható, hogy az agancsképződéssel kapcsolatos, mert annak a helyéről indul ki, sőt az agancs gyakran, mint kisebb-nagyobb csap ki is fejlődik benne. Az agancsfejlődés folyamatának ismeretéből magyarázni is lehet annyiban, hogy a «rózsát»-nek az a szövetrésze, melyből az agancs «szárának» kellene fejlődni, hosszanti növekedésében részben visszamarad és a bórrel együtt, mely borítja, inkább oldalt, rendellenesen és dúsan sarjadzának indul, és létrejön a paróka, az alakatlan, dudoros, lágy, likacsos tömeg, melyből olykor az egyik, vagy mind a két agancs kinyúlik. E paróka-agancs csak részben csontosodik meg, soha sem hull le s a «hancs» sem hal el rajta, hanem folyvást növekedik, terjed s pár év alatt az egész fejére ráborul, mint valami sapka, idővel egyik, vagy mindkét szemére is ráterül és látását akadályozza. — Hogy azonban mind e rendellenes folyamatnak mi az indítója, mi a vezére és föntartója, bajos megmondani.

Tudvalevő, hogy a szarvasfélék családjában az agancson mutatózó kisebb-nagyobb abnormalitás elég gyakori s az őz e tekintetben különösen kiválik. Az apróbb rendellenességeket nem is említve, előfordul, hogy négy rózsátőve van; hogy a két rózsza s a két szár a tövéből összeforrad; avagy a két szár összehajlik és a tetején összenő úgy, hogy a két külső oldalal a közös száron keresztet formál; ez a Hubertus őze; legnevezetesebb az «őz király», melynek agancsán a szár gyenge, vagy elsatnyul, ellenben oldalágai, melyek rendszeren alig feltűnők, erősen fejlettek s körben állva 7—8 ágú koronát alkotnak a fején; vadásztitkások gyűjtői 1000 koronát is adnak ilyen agancsért. — A parókaképződés is sokkal gyakoribb az őzön, mint a szarvason. Mindebből pedig az következik, hogy az agancs fejlődése sok mindenféle oknak lehet hatása. Kimutatták, hogy az időjárás, az éledele és sok apró helyi körülmény is hatással van rá; kivált a külső és belső sérülések, egyes szervek megbetegedése szembevető változást idéz elő az agancs alakulásában. A Rörig erdőmester kimutatta, hogy valamelyik első végtag csontos és lágy részeinek sérülése mind a két agancs torzulását vonja maga után: valamelyik hátulso végtagnak hasonló sérülése ellenben csak az áttelenez oldali agancsot borítja el, az azonoslat pedig ritkán éri. Bonyolultabb sérülés bonyolultabb torzulást okoz. P. J.

KONZUL, A TUDÓS CSIMPÁNZ.

Már nem az első eset, hogy egyes majmok valóságilag világhírré tettek szert. Az idomítás különösen a csimpánzokkal már számos esetben csodákat művelt és a betanított majmok mindenkit megleptek nagyfokú intelligenciájukkal.

Az idén Londonnak van ilyen állat-szenzácziója. Konzul, a tudós majom. Konzul három év előtt került a Francia Kongóból az amerikai Bostock-féle állatseregletbe, mely jelenleg Londonban van vendégszerzésen. A fiatal csimpánz, a melyet maga az állatsereglet tulajdonosa idomított, kétségtelenül intelligens állat. Rendesen öltözik, asztalnál eszik, késsel és villával, fűrdőszobája van, a hol maga készíti el a fürdőt, szóval teljesen emberi életet él. Az állatseregletben háromszobás lakása van, a melynek egyik oldala üvegfal és így a közönség teljesen láthatja a tudós majom életét.

Konzul különben igen népszerű Londonban és állandóan igen sokan látogatják, nemcsak a szórakozást kereső publikum köréből, hanem komoly természettudósok is, a kik Konzul tudományos szempontból tanulmányozzák.

Konzul londoni szereplésének legkiemelkedőbb momentumja volt, mikor az angol királylyal megismerkedett. Tulajdonosa, Mr. Bostock,

PARÓKÁS ŐZ.

a kinek, amerikai lévén, meglehetősen érzéke van a reklám iránt, kivitte őt a Derbyre, a hol ezren meg ezren megcsodálták. A majmot az angol király is megnézte és Konzul mindenkinek meglepetésére brit ő felségét — mogoróval kínálta meg, a melyet zsebéből szedett elő.

Képünk Konzul rendes reggeli automobil-turáján mutatja be, a melyet az állatsereglet igazgatója szintén reklám szempontjából szokatlanul London publikumának nem kis élvezetére.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelmúlt napokban: Id. PETKE PÁL, illyefalvi földbírtokos, volt 48-as honvéd 88 éves korában és id. KONYA ANDRÁS, nagyborosnyói földbírtokos, 48-as honvédőrmester, 93 éves korában, mindketten Kézdivásárhelyen. — MÁRKOS LAJOS, gelenczei bírtokos, 1848/49-es honvéddandár, 80 éves korában Gelenczén. — KUBESCH VINCEZ, 48-as honvédőrző, 80 éves korában Budapesten.

Görgey seregében harcolta végig az egész szabadságharcot. — SZERESZ FERENCZ, az ismert tájképfestő, Orsayben, Páris mellett, 36 éves korában. Erős neuraszténiaiban szenvedett, Budapesten lakó családjá és barátjait tudtak arról, de senki sem tartotta végtelennek a 36 éves, erős, edzett férfi betegségét, ő azonban egy neuraszténia rohamában saját kezével vetett véget életének. — KISFALUDI LÁRTHAY ISTVÁN, nyug. államtitkár, a Lipót-rend lovagja, 74 éves korában Budapesten. — HONRI PÁL, a ki a múlt évi május 25-én halt meg Bombayban, hazahozták a Magyar Iparművészeti Társulat idehaza temettette el. Ravatalát a Műcsarnokban állították föl. A temetés június 24-én délután négy órakor volt. — FABRICIUS KÁROLY, a brassói keres-

KONZUL, A TUDÓS CSIMPÁNZ AUTOMOBILIOZIK.

kedelmi és iparkamra volt elnöke, 84 éves korában Brassóban. — STESSEL JÓZSEF, Esterházy herceg nyug. főpénztárosa, 78 éves korában Kismartonban. — ROXER GYULA, Kassán, 71 éves korában. — HORVÁTH GYULA, nyug. erdőmester, 64 éves korában Vácson. — Id. FÁBER OSZKÁR, nyug. uradalmi tisztartó, 67 éves korában Keszthelyen. — WILCSEK MIHÁLY dr., ügyvédjelölt, 25 éves korában Ungváron. — TÓTH JÁNOS, ügyvéd, 58 éves korában Tápió-Szelen. — NYÉRI JENŐ, elemi iskolai vezető tanító, 47 éves korában Székesfehérvárott. — NIMCSÉVICS LAJOS, nyug. királyi fogházfelügyelő, 69 éves korában Csákván. — Idősb. ILLES ANTAL, földbírtokos, 57 éves korában Szabadkán. — ZÁGONI JAKÓ GYULA, m. kir. bányamérnök, bányá- és fémbevitő-hivatali főnök, 51 éves korában Abadban. — KUSTÁN GYULA dr., a dési függetlenségi és 48-as párt elnöke, Dész városának főorvosa. — SZIGETHI GYULA ANDOR, a m. kir. ampelológiai intézet tanársegéde, 30 éves korában Kaposváron. — ISKEI KOVÁCS JÁNOS, ügyvéd, 65 éves korában Lázárban. — WAGNER JÁNOS, építőmester, 50 éves korában Budapesten. — KORLÁTHI DIENES LAJOS, nagybirtokos, ügyvéd, vármegyei bizottsági tag, 58 éves korában Nagydoboson.

ÖZV. PÁLFFY MIKLÓSNÉ grófné, szül. Henriette grófné Gönczön. — ÖZV. KUBINYI KÁLMÁNNÉ, szül. Simeghy Anna, 45 éves korában Pomázon. — ÖZV. hátszegi APOSTOL MÓRÁNÉ, előbb özv. Zeiler Jánosné, szül. Markovits Katalin, 81 éves korában Budapesten. Szentendrén helyezték örök nyugalomra. — ÖZV. MORETTI VINCEZ, szül. Dulf Krisztina, 72 éves korában Kőszegen. — KRÜNNER ANNA, nyug. székesfővárosi tanító, 70 éves korában Budapesten. — SZENDREY JULISKA, Szendrey Kálmán és neje, szül. Verseghy Mária 16 éves leánya, Jászberényben. — PETRI VILMA, Petri Mór dr. pestmegyei királyi tanfelügyelő huga, Tasnádszarvodon. — VERMES VITORNÉ, szül. sipeki Balás Eleonóra, 24 éves korában Budapesten. — ÖZV. KREMER JÁNOSNÉ, szül. nemesvárbóki Plachy Amália, 70 éves korában Kiskajában. — GYÜRKY ARANKA, Gyürky Benő és neje Hárnicz Aranka leánya, 17 éves korában Deménden.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

55-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képműveket is ad, több színben művészileg kivitt képeket.

Előfizetési feltételeink:

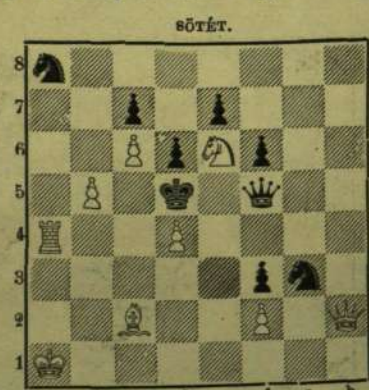
A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél-évre 8 korona.

A «Vasárnapi Ujság», a «Világkrónika»-val negyedévre 4 korona 80 fillér, fél-évre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

SAKKJÁTÉK.

2594. sz. feladvány Schuster Zsigmondtól, Budapesten.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

2568. sz. feladv. megf. Schuster Zsigmondtól, Budapesten.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vh4—d5	Va3—b2	1. Hd4—f5	+	Fa3—e6
2. Hd7—b6	+ stb.	2. Hd7—f6	+ stb.	

b.	c.	Va3—b4
1. Bc1—e4	1. Hd7—f6	+ stb.
2. Hd7—f6	+ stb.	

d.	e.
1. Kd6—d5	1. Vd8—e8 stb.
2. Vd8—g8 + stb.	2. Vd8—e8 stb.

2569 számu feladvány megfejtése Kintzig Róbert

2569. számú feladvány megf. Kintzig Róberttől.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. a5—a6	c5—c4 (a)	1. Vd7—f7	16—f5
2. Vd7—b7	Kd5—e6	2. Vd7—f7	Kd5—e6
3. Be2—e4	+ matt.	3. Vd7—b7	+ matt.

2570. számú feladvány megf. Gold Sámuelről.

		a.
1. Hg2—e3	--- Kd4×e3 (a)	1. --- Kd4—e5
2. Vc2—c4	--- Ke3—f3	2. Vc2—a4 † Ke5×e6
3. Vc4—e2 †	matt.	3. Va4—e8 † matt.

EGYVELEG.

* A rouen-i székesegyház tornyán levő óra ótászá 9 óra pontosan jelzi az időt.

A fejfájás közvetlen oka az agy vérkeringésének szabálytalansága. Ennek okai a következők: az agy megerősítése, gondok, megrázkodtatások, rossz levegő, nagy hőség, sok ülés, sok dohányzás, éjjelezés stb. Nem kell hangsúlyozni, hogy a tisztá, tüdő fej kétszerez munkaképességet jelent. Ne mulassza el tehát senki a kitűnő hírnöknek örvendő Beretvás-féle Migrén-pastillát állandóan magánál tartani, mert ez 5 perc alatt még a leghevesebb főfájást is biztosan megszünteti. Egy doboz (24 pastilla) ára 1 korona 30 fillér. Kapható minden gyógyszerboltban. Főraktár: Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszt, honnan postán 3 dobozt bérmentve küldenek.

Vásároljon Svájci selymet!

Kérjen mintát tavaszi és nyári ajándékainkból ruhák- és blúzok. Színes chevron. Messaline ombre, Armure granité, Louise, Taftas, Mousseline 120 cm. széles, méterenként 1 K 20 f.-től fehérek, fehérek, egy- és színben, ugymint himzett blúzok és öltönyök batist- és selyemből. Mi csak szavatolt szolid selymeket adunk el közz. magánfeleket már bér- és vámentve házhoz szállítva.

SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.) Selymekelme-kivitel. — Kir. udv. szállító.

A Bór- és Lithion-tartalmu

Salvator-forrás

Kitűnő sikerrel használtatik vesebajknál, a húgyhólyag-bántalmaknál és köszvény-nél, az urolit-betegségnek, az emésztési és légzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta! Budapest, Főraktár Edecskuty L. urál.

Olcsó cseh ágytoll! 3 kft.: új fennf. 12 K, fehér pelyhűpúha fennf. 18 K, 24 K, 1 kft. pelyhűpúha fennf. 30 K, 36 K. Szállítás portmentesen, utánvét. A kérésre és visszavétel portmentesen megengedjük. 12305 Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 60. Pilsen mellett, Böhmen.

Dús kebel két hónap alatt Püles Orientales Által (keleti pillá) az egyedülálló, melyek a mellet feltesztelt, ellenőrzötték és igazolták és a szexuális kebelnek keskeny tel-séget kölcsönöznek, a nélkül, hogy az egészének ártana. Keskeny árszámítás. Az orvosi tekintélytől elismerve. Abszolút diszkrét. Doboz hazán utasítással K 6.45 bérmentve. 2. Rákó gyógyszerész, Páris. Főraktár: Budapest, Török J. Király-u. 12. Wien, Pasterhofer R., Singerstrasse 15. 12302

Rohitsch-Sauerbrunn

Stajerország. Vasut, posta és távirat. Főszékes fekvés, északnyugati gazdag, teljesen portmentes levegő. Modern kényelem. Élénk társasélet.

Szerkesztői üzenetek.

A haza. A koldus. A remete. Nagyon lapos dolgokat mond el nagyon lapos formában; az ilyen dolgok olvasása után szinte csodálkozik az ember, hogy iskolavégzett embernek ne legyen egyéb gondolata ilyen füres általánosságoknál. Rejtvenyekkel, sajnos, túlföldi el vagyunk látva.

Az óramutató. Változat. Mondvacsinnál, mesterkelt okoskodások, az élet, az érzés meleg színei nélkül. W. S. Sárospatak. Tessék az «Állami kisegítő iskola gyenge tehetségű gyermekek számára» nevű intézet igazgatóságához fordulni. (Budapest, VII. Mosonyi-utca 6.) A levélben jelzett czélunk alighanem ez fog megfelelni.

Puszták. Puszták. Azt, a kinek versére visszhangul termett ez a meleg szíval írt kis vers, bizonyára érdekelni fogja, ha elküldi neki; a nagyközönség elő nem való.

Jöttének. A csoda. Semmi újat és semmi érdekeset nem mondó versetek, a melynek tömegével teremtnek, a nélkül, hogy valami hatásuk lenne.

A kurucz bucsúja. Mit susog a fehér akác. A mi dicseretünket nem nyír meg, mert ha ügyesen vannak is megírva, nincs meg bennük az a friss eredetiség, a melyet mi költőtől elsősorban kívánunk meg.

Városi este. Falusi Kálvária. Mind a kettőben van valami, a mi egy pillanatra megállít maga mellett, de alapszámban véve hideg, fantázia nélkül megírt, bár kétségkívül gondolkodó fejből kikérült dolgok.

Hulló szirmok. Hullani hullanak, de nem szirmok, mert nincs se színük, se illatuk, hanem száraz levelek az irodalom taposott országútjáról.

Mikor használjuk a Maggi-féle ízesítőt a keresztes csillaggal? Ha hozzávalókban takarékoskodni és mégis ízletesen főzni akarunk. Mintaüvegeink 12 fill.

Az est valóban csodaszép volt, azonban ma ismét bűnhődöm kell. Nem tudok már a szabadban maradni nélkül, hogy díjtel ne kődjék; nem iszom és több napra oda vagyok. — De kedves Nagysága, már nem használja a Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillát? Nagyon ajánlom Önnek, a mikor kűnn áll, néhány szopogatni, aztán este elalvás előtt is még egyet-kettőt bevenni és meglátja, nem fogja őt köhöges kínozni és pompás alvása lesz. A Fay-féle valódi sodeni kapható dobozonként 1 K 25 f.-ért minden gyógyszerboltban, drogeriában és ásványvízkereskedésben. Vezérképviselőség Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzert, Wien IV/1, Grosse Neugasse 37.

Vesszőparipa-liliomtejszappan

Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetsehen E/m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a legfinomabb szappan marad az összes gyógyszerpáncok között, szeptől ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsaszín elnyelésére és megtartására. Darabja 80 fillért kapható minden gyógyszerboltban és drogeriában, illatszer- és fodrászüzletben. 12142

Hazai termék! Hazai termék!

a Mohai ÁGNES-Forrás

Elsőrendű természetes szénsavas natrontartalmu ásványvíz.

Idéges gyomorbag, légség, tüdő, gyomor- és bélhurut, esztélagynulás, vese és hólyagbántalmak esetében kitűnő eredményt nyújt használatuk, kellemes borzít. 1 1/2 literes üvegekben 42 fillér. Üres üvegeit 8 fillérért térül vissza.

Mindenütt kapható. A forráskezelőség. Főraktár EDESKUTY L. cs. kir. udv. szállítónál Budapest, V., Erzsébet-tér 8. Telefon 16—32.

Tatai tó partján. Banális, semmitmondó apróság. A szultán-kort virágai. Nehékesen, fáradtan vászorgognak a sorai, nincs semmi muzsikájuk. S a mit elmond, az sem valami megkapó.

Kikeletkor. Zene szól. Szőke legényhez. Ilyen dolgokat írni a legkönnyebb, minden intelligens ember hamar megtanulhatja, csak egy kis gyakorlat kell hozzá.

KÉPTALÁNY.

A 22-ik számban megjelent képtalány megf. Mohó tüz önmagát emésztí föl.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SARG-féle 60 KALODONT LEGJOBB FOG-CRÈME

Ne tétovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal.

Beretvás-pastillát

amely 10 perc alatt a legmarkosabb migrént és fejtájt elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógyszerboltban és drogeriában. — Orvok által ajánlva. — Készít: Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszt. 3 dobozról ingyen postai szállítással.

TELJESEN RENOÁLVA.

Császárfürdő, divatosan berendezett vizgyógyintézet. Styria-fürdő, újonnan megnyitott szénsavas fürdő. Bevált gyógyhely gyomor-, bél-, máj- és vesebajok, ill. székrekedés, aranyér, epe- és húgyúti betegségek, köszvény, torok- és gégehurutok, szív- és tüdőbetegségek, és mindenféle krónikus és akut betegségek. Kitűnő ivóvízvezeték. — Villanyvilágítás. — Lift. — Modern csatornázás.

Szépítő Kúrát

végezhet mindenki otthon, ha egy dr. Jutassy-féle készletet beszeres.

Bőrszépítő készlet a normális, ép, tiszta arc bőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sűrűsödő, durva, hámló, feszítő, viszkető, hirtelen bőre; ráncok és hibák ellen.

Bőrgyógyító készlet fénys, zsíros, poros, akák (mitesszerek), pattanások (vimeris), éres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, lágyasí folatok és izsáadás ellen.

Bőrtisztító készlet. Elsrgült, leharadt napau-tott arcok fehéritésére, szeplo és májolt ellen.

Hámlasztó készlet. Lencsefoltok, tág pórusok, pattanás-nyomok, rózsapattánás (rosacea) bőrkeményedés, borivirág, himlőhely és egyéb ellen.

Haj-gyógyító készlet. Hajkorpa, hajhullás ell. s koptató, megakadályozására.

Ezen készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1882 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főnöke: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügyi tanácsos, kinek receptjei szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikerrel kezelheti magát azon szépség-hibája ellen, melynek megfelelő készletet beszeres. Jutassy dr. «Szépségápolás» c. könyve minden készlethez mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.

Készíti és elárulja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.**

Kapható vagy megrendelhető az intézet kívül minden gyógyszerárban. — Főraktár: Török József gyógyszerár 12403 Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám. 12402

BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND ÖSSZES MŰVEI

Közrebocsátja GYULAI PÁL

Most jelent meg a XII. kötet:

Forradalom után

Még egy szó a forradalom után

Ára füzve — 5 kor. 40 fillér, vászonkötésben 7 « 80 «

Kapható: **Lampel R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Magyar Könyvtár.

Szerkesztő Radó Antal.

Egy-egy szám ára 30 fillér. Minden füzet külön is kapható.

UJ:

- 809. Gustave Flaubert. Heródiás. Ford. Gábor Andor.
- 810. Conan Doyle. Sherlock Holmes kalandjai. VII. sorozat. Fordította Komor Gyula.
- 811—812. Farkas Emőd. Gróf Bathányi Lajos élete.
- 813. Anatole France. Elbeszélések. Fordította Molnár Ferenc.
- 814—815. Roberto Bracco. Fantomok. Dráma. Fordította Radó Antal.
- 816. Hedin Sven. Három év Tibetben. Ford. Halász Gyula.
- 817. Höfling Harald. Darwin élete és tana. Ford. Zoltán Vilmos.
- 818. Gustave Flaubert. Egy jó lélek. Fordította Gábor Andor.
- 819. Shakspeare. Julius Caesar. Fordította Vörösmarty Mihály.
- 820. Farkas Pál. Keleti uti képek.
- 821—822. Halász Zoltán. Mesterjétszámok.
- 823. Conan Doyle. Sherlock Holmes kalandjai. VIII. sorozat. Fordította F. Fager Róza.
- 824—825. Schopenhauer Arthur. Paranezisek és Maximák. Fordította dr. Szemler L.
- 826. Cicero beszéde Archias érdekében. Fordította Szidarovszky János.

Kiadja

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDESE (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. szám. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Fülbetegek,

kik fulángban szenvednek és nehezen hallanak, kérjenek prospektust a legújabb elektromos fülbetegekről (a fülbet alig látható). Kapható kizárólag Németi Mornál Nagyvárodon, Nagyvártúr 14. I.

Szép kebelt

dásidomokért el minden nő bármilyen korban egy hónap leforgása alatt biztosan dr. Davyson kebel-kremlő által gyógyszer nélkül. Egyedül szer a nők mellének gyors kifejllesztésére és kerek, kemény, telt és jól kifejlődött kebel előadására. Garancia: a természet külső gyönyörű, megpedig realis és bámulatra méltó hatással. Egyszerű bevezetés és előadás. Egy tégely, a sikere elegendő, ára 5 forint. Postai szállítását illetéssel. GANIBAL B. M. vegyész által WIEN III.

Két kötet.

A Rousseau halála után megjelent «Confession» magyar fordítása. — A nagy gondolkodó és költő életének önéletrajza. — A XVIII. század legnagyobb hatású munkája. Az «en melancoliájának» költsége.

Ára a két kötetnek 8 K

Kiadja **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-út 21. és kapható minden könyvkereskedésben.

Széljáték - harmonika Ujdonság! Fulséges zene!

E-hangszer kerti házikókra, rudakra, fákra, lakóházakra stb. lesz alkalmazva és ennek hangjai és akkordjai már a legesélyesebb szélnél is valóságos és kellemes művészetet nyújtanak. A széljáték-harmonika 28 cm. hosszú és kerül darabonként csak 3 koronába. Szállítását utánvét mellett a cs. és kir. udvari szállító által **KONRAD JÁNOS** szállítókáza, Brúx 1346 (Böhmén). — Tessék gúdgúgon illusztrált újjb mint 3000 képet tartalmazó árjegyzéket kéri ingyen és bérmentesen.

Minden ragyog mint a nap. Mayer-féle «Solarine» r. t. Berlin.

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

A «Solarine» nem piszkító paszta, hanem tejzerű folyadék, mely nem lecsúszkodik. Meglepő gyorsan tisztít minden ezüstöt, rézfelét, ezint, bádógot, ólmot, nikelt, kina-erüstöt stb. Fényesítő ereje más pasztákkal szemben összehasonlíthatatlanul nagyobb, szebb és állandóbb. Árak (2. szám) 15x10/16 cm. csomagban 88 kr. (1 K 68 L) bérmentesen. Minta kancsó (1 szám) 12x9/16 cm. csomagban 48 kr. (96 fill.) utalványon beküldött pénz vagy bélyeg ellenében teljesen bérmentesen küldeték. Főraktár **PLOKEL és HAAS** nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 13. — Kapható minden fúszterületben. Viszontelárúsiók kérjenek nagyban árat és plakátokat. Ügyvők felvételnek. A Solarine-től minden egy ragyog, mint a nap.

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

Most jelent meg! Magyar nyelven először!

VALLOMÁSAIM.

J. J. ROUSSEAU világhírű műve.

Fordította: **BOGDÁNFY ÖDÖN.**

Két kötet.

A Rousseau halála után megjelent «Confession» magyar fordítása. — A nagy gondolkodó és költő életének önéletrajza. — A XVIII. század legnagyobb hatású munkája. Az «en melancoliájának» költsége.

Ára a két kötetnek 8 K

Kiadja **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, Andrassy-út 21. és kapható minden könyvkereskedésben.

Széljáték - harmonika Ujdonság! Fulséges zene!

E-hangszer kerti házikókra, rudakra, fákra, lakóházakra stb. lesz alkalmazva és ennek hangjai és akkordjai már a legesélyesebb szélnél is valóságos és kellemes művészetet nyújtanak. A széljáték-harmonika 28 cm. hosszú és kerül darabonként csak 3 koronába. Szállítását utánvét mellett a cs. és kir. udvari szállító által **KONRAD JÁNOS** szállítókáza, Brúx 1346 (Böhmén). — Tessék gúdgúgon illusztrált újjb mint 3000 képet tartalmazó árjegyzéket kéri ingyen és bérmentesen.

Minden ragyog mint a nap. Mayer-féle «Solarine» r. t. Berlin.

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

SOLARINE «Napfény fém-kremlő»

Tiszta keze, okos esze van annak, aki a Brázay Sósorszesz-szappant használja!

A híres Brázay sósorszesz és szappanban is megőriz az egész bőrfelületre és izomzatra általánosan ismert hatását s ezért mindenki, ki maga és családja egészségét szívén hordja, a mindennapi mosakodásnál csakis Brázay sósorszesz-szappant használjon. Kapható illatszereseknél, gyógyszerárakban, drogériákban, ugyisint minden áru- és előkelő üzletben.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

a képek fokozott plasztikájával.

ZEISS TÁBORI TÁVCSŐ

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje

Délelőtti				Délutáni			
A vonatok indulása Budapest keleti p.u.-ról.				A vonatok érkezése Budapest keleti p.u.-ra.			
vonat-szám	óra	perc	hová	vonat-szám	óra	perc	honnan
318	6:00	szv.	Hatvan	513	4:40	szv.	Tápiószecső (Máriaradvány)
32	6:25	szv.	Nagy-Kanizsa, Triest	645	5:00	szv.	Arad, Nagyvárad, Debrecen
1508	6:40	gyv.	Kassa, Csorba	339	5:10	vv.	Berlin, Rutka
1002	7:00	szv.	Wien, Torinó, Roma	309	5:30	szv.	Hatvan
308	7:05	szv.	Rutka	1707	5:45	szv.	Msziget, Stanislaw (Belgrad, Bosznai-brod)
906	7:10	szv.	Újvidék, Belgrad	909	6:00	szv.	Brassó, Arad
			Gyulafehérvár, Nagyszeben,	607	6:05	szv.	Komárom
			Tóvis, Brassó	17	6:10	szv.	Wien, Triest
604	7:20	szv.	Máramarossziget, Fehring, Graz, Triest	405	6:25	szv.	Gyömrő, Kassa (Máramarossziget, Csorba, Kassa)
1308	7:25	szv.	Wien, Graz, Sopron	1505	6:30	szv.	Pécs, Bród, Eszék
408	7:35	gyv.	Kassa, Lemberg, Máramarossziget	911	6:55	szv.	Kiskőrös
320	7:40	szv.	Gödöllő	918	7:10	szv.	Brassó, Kolozsvár
938	7:45	szv.	Belgrad, Bród	1307	7:25	szv.	Graz, Fehring
606	8:00	szv.	Arad, Brassó	319a	7:30	szv.	Gödöllő
1308	8:10	szv.	Kassa, Csorba (Zágráb, Fiume, Pécs, Bród)	811	7:40	szv.	Hatvan
1008	8:20	szv.	Pécs, Bród	601	7:50	gyv.	Bukarest, Brassó
806	8:30	szv.	Kolozsvár, Brassó, (Munkács, Máramarossziget)	1003	7:50	szv.	Fiume, Csorba
1708	9:00	szv.	Máramarossziget, (Stanislaw, Fiume, Nizza)	1509	8:15	szv.	Csorbak, Kassa
306	9:15	szv.	Rutka, Berlin	313	8:45	szv.	Hatvan
944	11:15	szv.	Kiskőrös	1007	9:05	szv.	Fiume, Bród, Pécs
101	11:55	szv.	Bicske	13	9:20	szv.	Győr, Székesfehérvár
				911	9:40	szv.	Szalmon
				307	9:50	szv.	Berlin, Rutka
				5	10:15	gyv.	Sopron, Győr
				27	10:35	szv.	Triest, N-Kanizsa

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról Délután

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra

A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra.

A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra.

A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra.

A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra.

A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra.

A vonatok indulása Budapest nyugoti p.u.-ról.

A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.u.-ra.

MODERN FESTŐK

Magyar és idegen művészek alkotásai.

Eredeti színekben. Magyar- és idegen művészek alkotásai.

Szerkesztő: **Dr. TEREY GÁBOR** Szépművészeti Múzeum osztály-igazgatója.

Most jelent meg a IV. évfolyam 10. füzet.

Hegedűs László: Kain és Ábel.

Anglada Y. Camarasa, H.: A «Jardin de Paris»-ban.

Forain J. L.: A védő beszéde.

Gari Melchers, J.: Krisztus Emmausban.

Menzel A., von: A templom előtt.

Puvis de Chavannes, P.: Szent Genováva őrző az alvó Páris.

Egy-egy teljes évfolyam (72 kép) előfizetési ára 36 K, egyes füzetek ára (6 kép) 3 K 60 f.

Megrendelhetők: **LAMPEL R. könyvkereskedése** (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Betegtoló-kocsik
az utcán és szobában való használatra. Képes katalógus ingyen.
Keleti J. Bpest, Koronaherceg-ut. 17.

Feltűnést keltenek
TITANIA győztes
gőzmosógépek
és mosógépek
a mangóval
alatt
Egy gyermek
mossa vele
az előbbihez képest 1/3 idő
alatt
a ruhát hófehérré.
Minden gépet próbára
55 koronától feljebb.
Képviselek kerestek.
Bizonyítványok, prospek-
tusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.
Téli és nyári gyógy-
hely. Természetes for-
rások. Iszapfürdők, iszapbor-
gatások, massage, viz-
gyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kád-fürdők, gyógyviz-
szodák. Olcsó és gondos penzió. Csusz, közsény, ideg-
bőrbajok, lakás, ellátás felől kimerítő prospektust küld
ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.

Zenemű ujdonságok.

	Koronák
Bogdán: A bosnyák leány parafé dala	2.-
Csengeri: 104 magyar dal	3.-
Dóczy Nótakönyve	2.-
Donaldson: Szoknya-nóta, éneki Pálmai Ilka	1.80
Fall: Die Dollarprinzessin operette	6.-
Farkas Pál: Első szerelem dalkeringő	2.-
Fráter Loránd szerkesztésében 100 dal	3.-
Füzik: Traum ideale keringő	2.40
Winters úrme	2.50
Grosz: Walkover Moai a tipp király, éneki Gyárfás	1.80
Haines: Bálkirálynő operette 2 fűzetben	6.-
Bálkirálynő 6 betétezzene Szirney Albertől	3.-
Hetényi: A kőszem Cabaret dal	2.-
Dal a kokotróról	1.80
Jász leány	1.80
Lót	1.80
A szép Spitzerné	1.80
Huber: 120 magyar daltalár	3.-
Johnson: Jola szerenád	2.16
Dr. Kacóth Pongrác: Dal a tótól	2.-
Kálmán Imre: Dal a moszról	2.-
A Lloyd munkatárs	2.-
A mama levele	2.-
Komáromy: Dobó induló	2.-
Lehár: Vig özevgy (Lustige Witwe) operette	6.-
Majo: Helianthe Valse-Trapane	2.16
Moret: Ezüst patkó indiai intermezzo	2.16
Mákvirág japán románc	4.80
Rubens: Miss Hook of Holland operette	1.80
Stephanides: A garni, Cabaret dal	6.-
Strauss: Várakeringő (Walzertraum) operette	1.50
Szirmai: Altató dal	1.50
Bóke	1.50
Az öcsélegény és a tisztesnő	1.50
Tájber: Elmegyek a templom mellett	1.50
Turkó Szándor: Van-e tehetségem	2.-
Vén kocsis dala	3.-
A diófa románcza	1.50
Weiner: A zsúr szírián	1.50
Frimm diadala	1.50
Hallja maga Schwarz	1.50
Nagymarosi nyaraló	1.50
Zerkovitz: A léha nővére	1.80
A házmester kisaszony	2.-
Bankfiú	1.80
Dalfy Dávid	1.80
Elveszett a harisnyakó öm	1.80
Fősi nótá	1.80
Iro indián	1.80
Látta-e már Budapestet éjjel?	1.80
Mért oly rövid a szoknyád Melanie?	1.80
Pöldi, Cabaret dal	1.80

Az összeg előleges beküldése után bármikor szállítjuk.

Minden nyomatásban megjelent zenemű nálunk kapható
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai)
r.-t. Budapest, VI., Andrassy-ut 21.

Mig eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos
idegbajok (neurasthenia, vitustancez), a sápkór, a női
arcszövet elégtelenség patthasok a női nem szervek
folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek
kezelésénél csekély értékű idegen vizkre voltunk utalva,
addig újabb
a PARÁDI ARSEN vízben
olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsenavas viznél
(Börszén Laxol) hatásosabb, könnyebben emészthető s
manapság már, mintegy legelőkelőbb orvosi tekintélyek fel-
karolják s a fogyasztók egész serege dicséreti hatását, házánkban
csaknem kizárólagos keresletnek örvend.
Egy postaláda (7 palack) parádi arsen vattatartalma gyógyvizet
Magyarországon összes postakioslatára 6 korona 50 fillért
kérünk. Készletünk az alábbi
Főraktár: **ÉDESKUTY L.** cs. és kir. udv. szá-
llító, BUDAPESTEN.
K. ató minden gyógyszertárban és meghíltatú fűszerkereskedésben.

FOLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSÉPTŐ
SZER
12408

Kleinert
THE BEST
KLEINERT
AMBASSADOR

Önkénytelen ajándék

azoknak a hölgyeknek, a kik a Kleinert-féle iz-
szasztól-ápolókat kipróbálni akarják. Kleinert-féle
«Gem» (legfinomabb gummitalpal), Kleinert-féle
«Ambassador» (legjobb trikót-izszasztalpal),
Kleinert-féle «Featherweight és Beauty»
(legfinomabb szövét könnyű gummidörzsölő).
Ennél fogva teljesen ingyen ajánlunk 300
pár jölsimert Kleinert-féle harisnyatartót
(párónként 2 kor. értékben) annak a 300
hölgynek, a kik legkésőbb 1908 július 20-ig a fenti
izszasztalpalokról, melyek véleményünk szerint
a legjobbak és legmegfelelőbbek, értesítésüket
hozzánk beküldik. A választ Kleinert Company,
Wien, I., Wollzeile Nr. 9, címre kéri. A le-
velek beérkezési határideje 1908 július 20.
Oly értesítések, melyek a mi izszasztalpaljaink egy-
más fölötti előnyeit részletezik, elsőbbségben ré-
szesülnek azokkal szemben, melyek nem egyéb,
mint pusztá elismerőlevelek. Ezen izszasztalpalok
minden elsőrendű üzletben kaphatók. A 300 pár
harisnyatartó ez év augusztus havában lesz szét-
küldve. A 300 nyertes hölgy neveit betekintés
széljéből készenlétben fogjuk tartani.

J. B. Kleinert Rubber Co., New-York
London, Páris, Hamburg, Wien, Milánó, Brüsszel.

Rozsnyay Máttyás chininezukorkája iztelen chininből.

Többszörösen kitértve,
1869-ben a magyar or-
vosok és természetviz-
sgálók flumel vándorgyű-
lésén 40 arany pályadíj-
jal jutalmazva.
Láz ellen!
Nem keserű!
Legjobb szer láz, váltó-
láz, malária ellen, kü-
lönösen gyermekeknek,
a kik keserű chinint be-
venni nem képesek.
Valódi, 11468
ha minden egyes piros
csomagoláspapíron
Rozsnyay Máttyás
névvalarása olvas-
ható. 11266
Rozsnyay Máttyás
gyógyszeretára
Arad, Szabadság-tér.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti szírért adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerárában,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca
sarkán. 12445

Akar-e szép lenni?

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot,
a melytől rózsás, üde, selymes arczbört nyer, eltünteti
a ránczokat, szeplőt, májfoltot, pattanásokat, stb.
Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert
vizes is megpuhítja. Kiváló házszer torok-, szemgyul-
adás, izadás és szájbűz ellen. A fogak fehéritése és
éptartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint
univerzális házszer gyermekápolásnál és háztartás-
ban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér.
Rogátsy-féle borax-öröm 1 K, borax-szappan 80 f,
borax-pónder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.
ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája,
Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitűnt.
Erősítő-szer gyengélkedők, vérszegények és
lábbadozók számára. Zivárgyógyesztő, ideg-
erősítő és vérjavító szer.
Külföldi 12. 2000-nél több orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban fillérekben
4 K 2.50, egész literes üvegekben 4 K 4.50.

Sporteszköz, háló- és kötél-
gyártó ipartelep.
Tennis- és tornaterék
teljes berendezéssel.
Támlaszék, függőgy, turistá-
szék, löháló, tekejáték, kert
butor, ponyva, zsák és szíj
legelőkelőbb beszerzési forrása:
Seffer Antal
Budapest, Károly-utca, boltz. 12.
Központi városrész épület.
Képes árjegyzék kérésre ingyen.

Előpatak gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vesé,
hólyag és a méh hurutos bántalmainál, altesti
és lépajajoknál, közsvény és csúszma, altesti
pangásoknál, valamint bármely az idegesség
alapján fellépő betegségekben. A gyógyvíz előpataki
gyógyvizek orvosi javaslat szerinti ivással összekötve
a megfelelő és itt feltalálható kisegítő gyógyszerekkel (melőg
és hidegfürdők, vizgyógyintézet, kezes, massage, sveditorn,
diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt 15-ig
tat fel. Fürdő-ideje: május 15-től szeptember 15-ig.
Vasuti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó
olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos.
Az elő- és utóidejében (május 13-16) június 15-ig és aug. 20-ig
szep. 15-ig) a gyógy- és zenéjének fele fizetendő, lakások
50%-os ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásvány-
víz, mely a szénsavas, érvényes vasas vizek között első be-
lyet foglal el, mint gyógyeszköz, házánál is használható és
adító, kellemes ital istán vagy borral vegyve, nagy
kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön érekit egy millió
palacknál több került forgalomba. Széküldési hely Előpatak, de
kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben.

Prospektust kívánatra ingyen küld
az igazgatóság.
12192

27.SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JULIUS 5.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési feltételek: Egész évre ——— 16 korona.
Félévre ——— 8 korona. A «Világkronika»-val
negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre ——— 4 korona. több.
Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

DONNER RÁFAEL SZOBRÁSZATI ALKOTÁSAI HAZÁNKBAN.

Bács melletti Esslingenben, 1693-ik évben
született Donner Ráfael, az olasz Berni-
nőtől Canovagy terjedő barokk korszak
egyik legzenialisabb művészt, a művészetek
pártolásával a cinquecento fejedelmét is utól-
érő Esterházy Imre herczegnek, Magyarország
nagynevű primásának udvari szobrászt ép oly
joggal vallhatjuk magunkénak, mint Mányokit,
Kupczkyt és későbbi időben még másokat, kik
hazájuktól elszakadva, külföldön dolgoztak s
idők múltán teljesen elidegenedtek.

Műtörténelmünk szempontjából igen fontos
Donner működése, mert az akkori szomorú
politikai és társadalmi viszonyok miatt a
barokk korszak csaknem nyomtalanul vonult
el hazánk felett s ilyen körülmények között
igazi művészi alkotásokról nem igen lehet szó,
ha csak nem tekintjük azoknak a templomok
dekoratív szobrászati emlékeit, a főúri kasté-
lyok parkjait díszítő mitológiai szobrokat, vagy
pedig a pestis járvány szerencsés elvonulásá-
nak emlékére, főleg a felvidéki városainak
piacon álló izléstelen fogadalmi emlékoszlop-
okat és az úgynevezett Szentháromság szob-
rokat, mind megannyi szerencsétlen szülőiteit
a barokk korszaknak.

A Mátyás király dicső uralkodása alatt meg-
indult és szép jövővel biztató renaissance
páratlan fejlődésének korszaka után beállott
reakció nemcsak a nemzeti alkotásoknak, ha-
nem a művészeteknek is szomorú korszaka.
A magyarság szellemi és anyagi ereje a nagy
küzdtelemben teljesen kimerült s igen termé-
szetes, hogy ily viszonyok közepette nem volt
sem kedve, sem pedig anyagi eszköze művészi
alkotások létesítésére. Az a kevés számú mű-
vész, ki az akkori áldatlan kultur-állapotok
között művészi inspirációinak legfontosabb té-
nyezőjét, a nyugalmat és anyagi boldogulásá-
nak feltételeit nem találhatta meg, idegenben
volt kénytelen képességeit érvényesíteni.

A renaissance elfajulásának tekinthető ba-
rokk művészet, a mely a formák esztétikai
szépségének mellözésével a harmonikus szép
helyett a túlzott méreteket és bizarr ellentéte-
ket, tehát a meglepő hatást keresi, az építé-
szetben és a szobrászatban egyaránt jellemző
vonásokkal fejezi ki korának szellemét.
A barokk építészet az épület külső és belső

DONNER RÁFAEL MAGYARORSZÁGI MŰVEL. — Szent Márton szobra a possonyi dombon.